گۆران، کوردنامووسیی، بە پارتیی دەکات بەشی سێیەم و کۆتایی لە یەتەپیا و فەبیای خۆپشاندان لە هەولێر

گۆران، کوردنامووسیی، بە پارتیی دەکات
بەشی سێیەم و کۆتایی لە
یەتەپیا و فەبیای خۆپشاندان لە هەولێر

کامیار سابیر

لە بەشی دووداً، باسی دزیی و تاڵانییەکانی مالی تاڵەبانیی ،ئیبراهیم ئەحمەد و ناوەندی بەیارمان کرد. ئەگەر سەرانی دەستەیشتووی یەکێتیی، دەیانەوێ بەدەردی رژەمەکەی شاوشیسکێ نەچن، یەک ڕەگەیان لەبەردەمدایە و دووەمیان نییە. دەکرێ بە هاوکاریی خەڵک و ئەو هێزە سیاسییانەی دەتوانن بێ بە پارتیی, ئاو بخەنەوە، شەفافانە و جەریئانە, دەستبەرداری پرۆژە نەوتییە زەبەلاحەکان و بیزنسە دەیان میلیارد دۆلارەکانیان بن و ئەوەی دزییویانە و بردوویانە، با لەردا بیوەستنن و کەمێک کەرامەت و شەهامەتی سیاسییان بجوڵێت کە چییتر ئەم گەلە هەژار و برسییکراوە، تەحەمولی ئەم هەموو جەور، ستەم و چەتەگەرییە ناکات؟ بەداخەوە مەژووی زەربەی هەموو سیاسیە شەرقیی و تاجیرە گەورەکانی سەکتی نەوت، بە تراژیدیا کۆتایی هاتووە و دەستبەرداری نازونیعەتی دزیی و تاڵانیی نەبوونە. ئەوە مالی تاڵەبانیی و ئەحمەدە کە دەتوانن چارنووس و ئایندەی سیاسیی خۆیان، دیاری بکەن و خەڵکی زانکۆی خۆیشیان تا سەر، ئەمیان لە قبوڵ ناکات و بۆیشیان ناچێتە سەر.

پێش ئەوەی کار لە کار بترازێ و خەڵکی کوردستان، تاویان لە بدەن، دەتوانن بە جورئەتەوە، شەفافانە، ڕوو بە کەمەڵانی خەڵکی کوردستان، دەستبەرداری دزییکردن و تاڵانکردنی سامانی سروشتیی کوردستان ببن و لەگەڵ گۆران و حکومەتی فیدراڵی عێراقدا ڕێکبکەون و سیستەمی سیاسیی هەرەمی کوردستان سەرلەبەر، هەبووشنەوە. لای کەم، سلێمانیی و کەرکوک لە دەست پارتیی و تورکیا دەربکەن و

سیستەمی کانتۆن، سیستەمی بەرەمبووونی پارێزگاکان بکەن بە دیفاکتۆی سیاسیی و خەلانچکە و باخانەی گەندەیەکان لە هەولێر، سلێمانی هاوپەیمان و هەموو لینکەکان بپچڕێنن. لەردا ئاگر گرفتی باڵی ناوەندی بەیاریش بتەوە پشتەوە، بەڵام ئاگر موئەسەسەی رەسمیی یەکێتیی(مامی زاوا و خەزوور- تاڵەبانیی و ئەحمەد) بە جدیی بیانوە لە دواین ساتەکانی ژیانیاندا خزمەتێک بکەن، هەر بە عەصیانی مەدەنیی دەتوانن، ئەو باڵە بپوکێننەوە و دواتریش کەنگرەی خۆیان ببەستن.

هەرهیچ نەبێ، گۆران و یەکێتیی، با لە بارزانییەوە فکری سیاسەت و موراوەغە بن. پارتیی، هەموو یەکێتیی، گۆران و نووسەرە حەرەس قەومییەکانیانی لە کون نابوو بەناوی تەخوینکردن و خزمەتکردنی ئەجەندای ئێران و شیعەوە، بەڵام کاتە خۆی رادەسپێردرێ بچێ بە بەغداد و تاران، یان هەست دەکات باڵانسی بەرژەوەندییەکانی تێک دەچێت، یاخود دروستتر، کاتێ بەرژەوەندییە حیزبیی و بنەماڵەییەکانی، وا دەخوازن کە بارزانیی، موغامەرە و موراوەغە بکات، بە جورئەت و بەرچاوڕۆشنییەوە، دەیکات و کەمڵێ سیاسیی ئەحمەقی یەکێتیی و حیزبەکانی تریش، لەگەڵ خۆیدا دەبات و گەریان پێدەکات.

یەکێتیی و گۆران، لەگەڵ هەڵەکانی تر، دەبێت دەستبەرداری ئەو وەهمە طائیفیی و نەژادییەی پارتیی ببن کە بە فیتی تورکیا و حیلفی ئەهریمەنی سوننیی، کوردیان بە گژ خورافاتپەرستەکانی شیعە و ئێراندا دەکرد و دانجیەی کوردایەتییان لە میلیشیای حەشدی شەعبیی دەکرد. دەبێ بە جورئەتەوە، دە بدەن بە تەخوینکردنەکانی بنەماڵەی بارزانیی و لە مەوقیعی دیفاعەوە بچنە سەنگەری هەڵکوتانە سەر مورتەزیقبوونی ویلایەتە رەعییە تاڵانییەکە و پرۆکسییبوونی پارتیی بە تورکیا، لە ئاستی عێراق و ناوچەکەدا، ریسوای بکەن.

خەڵکی کوردستان، زەربەی خەزانەکانی هەرەم، ژیان و نانیان دەوێت، دەیانەوێت ئاسایشی کەمڵایەتیی و ئابووریی خۆیان و خەزان و نەوەکانیان دابین بکەن. قسەی قەڵەی دەوڵەتی کوردیی، بە زەرینەی خەڵکی کوردستان جگە لە قومارخانە و کلاواتی کەمڵە مافیای کوردایەتیی و هەندە خوزیعبەلاتی رانتخۆرانی ناو میدیای ئەهلیی و حیزبیی زیاتر، هیچی تر نییە. ئیستیحماری دەوڵەتی کوردیی و ئیستیحماری ریفراندەم، جگە لە حەماقەتی ئایدیالیزیی، ئابووریی، سیاسیی و کولتووریی، هیچ شتێکی تر نییە و زەرینەی رەهای خەڵکی کوردستان، جەت بە ئەم چەتەگەریی و تاڵان و بڕیە لەدەدەن.

ئەم بیزنسە، دەبێ کۆتایی پێ بهێنرێ و لەرگەی پارلەمانی عێراق و حکومەتی فیدراڵەوە، دەتوانن، نەوت دزەکانی کوردستان(بەشێک لە خۆیشیان دەگرێتەوە)، مافیاکانی کوردستان، ئەوانەی شەنگالیان بە ئێشنەسایەد، دا و ئابووریی کوردستانیان تاڵان کرد، بێ دادگا بسپێرن و لێپێچینەوەیان لە بکرێت. ئەمانە، نە شەڕی دەوڵەت و نە تەقوتەقی تەدەکەوڵت، تەنیا و تەنیا جورئەتی سیاسیی، بڕچاوڕۆشنیی ،فیکری سیاسیی ساغڵەم، شەهامەتی فیکریی و عەقڵانییەتی دەوڵەت. لەپێش هەموشیانەوە، بە جورئەتەوە دەبێ واز لە کوردنامووسیی، واز لە کەرایەتییەکانی بیزنسی ویلایەتی ڕیعیی، ئابووریی سەربەخۆ و سەربەعەشیرەت بهێنرێت. هاوکات، پێویستی بە (روئیە و روئیا) ی سیاسیی دوورمەودا، هەیە.

گەلانی بەرەئیە و بەرەئیا

لە سیاسەتی کوردیدا، بەتایبەتیی لە سیاسەتی کوردایەتییدا، ئابووریی، بە فەرمە کلاسیکییەکەی بەرهەمهێنان و مامەڵەکردنە، سیاسەتیش جگە لە چەمکی چەتایی ، تاڵانیی و ڕاووت (Plunder) ئاوەش لە فەرمکی میلیشیایی و عەصابییدا(پشمەرگایەتیی)، هیچ شتکی تر نییە. گەلان، ئاوەی پێیدەگوترێ ڤیژن(روئیە- دید) و ئاوەی پێیدەگوترێ روئیا(خەون و پرۆژەی سیاسیی) لەسەر کڵاوەکانی سیاسەتی کوردیی، نییەتی.

گەلان، بە کەمەڵە شیعاری عاتیفیی، حەماسیی و شاعیرانەوە ، لەچەشنی عەدالەتی کەمەڵەیەتیی، بە دامودەسگایێکردنی دامەزراوەکان، یەکگرتنەوەی وەزارەتکانی دوو حیزبی میلیشیایی، ڕشبەڵەکی ئیجماعی کوردیی، تەکەڵاوکردنی نونەرایەتییەکان و کەدەنگیی نیشتمانییەوە، گرتبووی و خەی سەرمەست کردبوو. سەرەنجامیش، کەڵەگایی پارتیی، شەرعییەتدان بە دزیی و تاڵانییەکانی نەوت، کەنتراکتکانی نەوان مافیا ئەریجناڵەکانی کوردایەتیی و تورکیای لەکاوتوە. لەم نەودا، ئاگەر هەلاهەڵەی کوردایەتیی و بیعەتدان بە ناسیونالیزمە نەژادییەکەی لەدەربکەیت، چوار دەڵ، لە فیکری سیاسیی، لە روئیەی ئابووریی و لە روئیای ئابووریی سیاسیی، لەناو کادیران و قیادەی گەلاندا، نییە.

لە هەموو مەژووی ئابووریی سیاسییدا، نموونەیکی ئابووریی فاشیل، ساقیط و چەتەگەریی وەکو ئاوەی کوردستان نادزیتەوە کە سەرلەبەری ئەم فشەلانە، بەهەی کەرایەتیی سیاسییەکان و حەماقەتکانی ناسیونالیزمەوە، بووبن. ئابووریی، لەهەموو دونیادا، ناوبەناو،

تووشی گەندەڵیی، داکشان و قەیرانی قووڵ دەبێت. پارەیەکی زۆر دەشێردرێتەوە و چەندین بانک، دەسگای دارایی ونەقدیی گەورە، یان کەمپانیای زەبەلاح، هەڕەس دەهێنن، ئیفلاس دەکەن و سەرجەم ستراکتۆری ئابووریی تووشی رکود دەبێت.

ئەمەی لە کوردستان هەیە، تەنیا و تەنیا بەهۆی فشەڵی وەحشەکانی کوردایەتیی و کۆنەپارێزی سیاسییەکانی کوردایەتیی و ئیستیحماریی‌کانی ئەو ئابووریناس، ئەکادیمیست و نوخبانەوەیە کە ناسیۆنالیزمی نەژادیی، طائیفییبوون، پرەکسیبوون و بەرژەوەندیی شەخصیی، ڕەشمەی لەسەر نابوون و جەوی مەغز، عەقڵ و ویژدانیانی کردبوو. بەشێکی زۆر لە کادیرانی باڵای گەلان، لەم پەڕە خەڵەفاو، نەتەوەیی ئەحمەقانە و پڕە ئیستیحماریانە، بوون و هەن.

گەلان، بەهۆی تەخدیری ئابووریی سەربەخۆ، یەکێک لە قورسترین کارەکانی کردبێتی، مەبەستایزکردنی یەکگرتنەوەی دوو وزارەتی دارایی دوو حیزبە میلیشیاییەکە بوو. لە هەموویشی مەترسیدارتر، بەهۆی مەتیقی ناسیۆنالیزمی نەوتەوە، لەسەردەمی سەرکۆماری پارلەمانەکەی ئەوەدا، شەرعییەتی دا بە پارتیی کە نەوتی کوردستان هەڵاج بکات و قاسەی پارەکانیشی، بە دەستە ئەمینەکان (دزەکانی کوردایەتیی) سپارد. راستە پشتر یەکەتیی و پارتیی، بە ئاشکرا و لە ژێرەوە، نەوتیان دەدزیی و بە قاچاغ دەیانفرۆشت، بەڵام ئەو نوشتە ناسیۆنالیزمییەی گەلان بە پارتیی نووسی و لەپارلەمانەوە شەرعییەتی بە ناسیۆنالیزمی تاڵانیی نەوت دا، شکستێکی گەورەی سیاسیی و ئابووریی کە گەلان دەبە دانی پێدا بنێ و داوای لێبووردن لە خەڵکی کوردستان بکات.

سەرەنجام، حیزبی کوردایەتیی عادییەکە(یەکەتیی)، وزارەتکەی تەسلیمی کوردایەتیی ئەصیلەکە(پارتیی) کردەوە. پارتیش، لەرێگەی صەفقاتە ئابووریی و سیاسییەکانی خۆی لەگەڵ تورکیا، وزیری دارایی گەلانی کردبوو بە ڕەبەتەک، هەر بە پێوابوواردن و قەشمەریپێکردن، وەکو هیچ نەدیتێ، دەیانبرد بە تورکیا و هێندە دەکیومێنتە فڕۆشپیان پێ نیشان دەدا، بەئەوەی توانای جوڵاندنی هیچ پارەیەکی هەبێت. ئەم یەکگرتنەوەیەی وزارەتکان و تەکەکردنەوەی ئەو پارانەی لە بەغدادەوە بە جودا، بە سلێمانیی و هەولێر دەهات، گەلان، کردی بە شانازییەکی نەژادیی و پێزی ئیستیحماری کوردایەتیی، پێوە لەدەدا و سەرەنجامیش، برسیکردنی خەڵکی لێکەوتەوە. ئەمەش میکانیزمێک بوو، پارتیی بە ئاسانیی بتوانێ، سەرجەم خەڵکی کوردستان، بە ئەنقەست و بە ئەجێنداوە، بە

بیزنس سیاسیی و ئابووریەکانی خۆی، تەجویع(برسییکردن) بکات.

گەلان، بە چوونە ناو دەستاتی سیاسیی و حوکمانییەوە، گەورەترین شکستی سیاسیی خۆی چنییەوە. سەیر ئەوەیە تا ئێستایش، بەشکی زۆریان دەستبەرداری ئەو بڕوایە و ئیستیحماریە نابن کە تەویلەکانی پارلەمان کارا بکرێتەوە. لەکاتێکدا لەسەردەمی زەینی گەلان لە دەستاتدا، جگە لە پشکشکردنی کەمەک وزیری گوڵایەو سەرلەقەن بە سیاسەتکانی پارتیی، هیچ حیکمەتێکی سیاسیی و ئابووریمان لە کادیرەکانی گەلان، نەدیت. گەورەترین شەرمەزاریی مرۆیی، سیاسیی و عەسکەریی لەسەر دەستی میلیشیاکانی زەڵەقانیی و پشمەرگەی کوردستان، لەسەردەمی وزیر دیفاعێکی گەلاندا، دەرهەق بە ئێزدییەکان و بە سەبایاکردنی ژن و کچەکانیان کرا.

فیغان لە کونە ڕشکانی کاکشانەوە هاتبێت، لە ستراکتەری گەلانەوە نەهات. بە پێچەوانەوە، کادیر و راوێژکاری لەبرسامردووی زۆریان هەبوو، بەهەی ئیستیحماری کورداێتیی و بەهەی نەفسنزمییان بە پارەی ڕیع، فاشیستانە و راسیستانە، داخی خۆیان بە نەژادی ئێزدییەکان و بە دینی ئەوان دەشت و تەبریریان بە ڕێکخستنەکەی نەوان (پارتیی، داعش و تورکیا) دەهنایەوە و دەیانگوت، ئاوگەی ریشەیی بەڵەوێیە، سایکس-پیکە تەواو و سەردەمی دروستبوونیی دەوڵەتی کوردیی لەسەردەستی مەئمورەکەی ئەردۆغان(بارزانیی)، تەنیا مەسەلەی کاتە.

دەیان کادیرمان بینی، لە میدیای فاشیزمی کورداێتییەوە(ڕووداو) بە چەند هەزار دۆلارێک، بووبوون بە باشترین موهەیجی دەوڵەتی کوردیی و شەیان لەسەر ئەوە دەکرد کە ئەمان مونەظیری پرستیژ و پە لەوڵائی سیاسیین بە دەوڵەتە لەعنەتییە کوردییەکە و بە ئابووریە فڕشراوە(سەربەخۆ!) پرکسییەکە. تەفسیری خۆنکانی بارزانییان دەکرد و خۆنە ئەهریمەنکانی موئەسەسەی خەلان ریوایەت دەکرد. لە میدیا و ڕاگەیاندنکانی گەلاندا، هاوکاریی میدیا فاشیستەکەی پارتییان دەکرد و کەشەی سیاسیی گەلی کوردیان لە کەشێکی طائیفیی و مەذهەبییەوە دەپچایەوە و وەکو پرکسییەکانی ئەردۆغان، مامەڵەیان دەکرد و دەی دونیایان بە کردنەوەی بازاڕی نەوت لە ڕۆگەی تورکیاوە خەش بووە. ئەوەندە سەنای تورکیا و ئابووریی سەربەخۆیان کرد، مرۆڤ لەی تێک دەچوو ئایا ئەوانە گەلانن یان پارتیی و مورتەزیقەی تورکیان؟

یەکێتیی و گەلان: برسییکردنی خەڵک

ئەم بەرپرسیارێتییە مێژووییە گەورەیە لە ئەستۆی کێیە؟ ئایا ئەم بەرپرسیارێتییە لە ئەستۆی حکومەتی هەرێمی کوردستان و پارتیەکانی دەسەڵاتدارە یان لە ئەستۆی هەموو هێزە سیاسییەکانی کوردستان و ئۆپۆزسیۆنە؟ ئەگەر بەرپرسیارێتییەکە لە ئەستۆی هەموو هێزە سیاسییەکانی کوردستان بێت، ئەوا ئەو هێزانە چ ئەرکێکیان لە ئەستۆ گرتووە بۆ بەرەنگاربوونەوەی ئەم مەترسییە؟ ئەگەر ئەرک

تورکیای ئۆکاتی دەکرد، بەڵام ئەم نەتەوەیی-نەژادیپە لاژگانەی ناو یەکێتیی و گۆران، بەدەستی سێ و چوار بە پارتیی دەکەن کە پارتیی خەی لەعابە و "پرەکسی"ی دەستی تورکیایە.

چارەسەری خۆرا چیپە؟

گۆران، ئەگەر راست دەکات، پێش هەموو شتێ دەبێ بە راشکاویی و بوێرانەتر، لە حکومەتی عەسابە سیاسییەکانی کوردایەتیی بکشتێ. دەبێ جەوی هەموو ئەوانە بکات کە وەهمیان بە دەوڵەتی کوردیی، خورافاتەکانی ریفراندەم و قومارخانەی ئابووری سەربەخۆ هەبوو، دەبێ دەموقەپسیان دابخات. دەبێ فشاری راستەقینە بە یەکێتیی بهێنێت، لە حکومەتی دز و مافیای هەرەم، بکشنێ. دەبێ بە جرائەت و بەرچاوڕوشنییەوە، مامەڵە لەگەڵ حکومەتی فیدرالی عێراقدا بکەن و ئیمتیدادی ئیمپراتۆریپەتی تورکیای ئەردۆغانیی تێکبشکێنن. ئەم وەهمی حکومەتی هەرەم و پارلەمانەی کوردستان، رەژێک زووتر بپەچرێتەوە، سامانی نیشتمانیی کوردستان، رەژێک زووتر لەدەست دزەکانی کوردایەتیی و تورکیا دەردەهێنرێت. رەژێک هەرەمی نایەکگرتووی کوردستان، دیسەنترەایز بکەیت، رەژێک زووتر، ئامادەیی تێدا دەبێت بە ئەوەی لە ئایندەدا، ئینتیگرەیشن بکات.

بە کانتۆنکردنی کەرکوک(دوور لە ئەجێندای موعتەمەدەکانی پارتیی و تورکیا) و سلەمانیی، بە دیسەنترەایزی کوردستان، یەتەپیای دروستبوونی خۆپشاندان لە هەولێر کۆتایی پێدێت و هەولێر و دهۆکیش بەناچاریی وەکو دیفاکتۆ، دوای کەرکوک و سلەمانیی، بڕەو هەرەمکی سەربەخۆ دەڕوات. هەرەمی کوردستان لە ٢٥ ساڵی رابردووەدا، ئۆفسانەی ئینتیگرەیشنی بەخێوە نەدیوە. تا دزەکانی بنەماڵە سیاسییەکانی کوردایەتییش بمێنن، نایبینێت.

ئەگەریش هەر لەچەمکی خیانەت و تەخوینەکانی والییەکەی ئەردەغان(بارزانیی) دەترسێن و بە جاشی دەوڵەتی عێراقتان لەقەڵەم دەدات و بە زمانی شەعبیی، بە عێراقچییەتیی تەخوینتان دەکات، ئەوە وەکو واقیعیی سیاسیی، هەموومان عێراقیین(جگە لەو ئەحمەقە ناسیونالیستانەی لە ئەندەشەی ئیستیحماریپدا، خۆدگوزێنن) و خزمەتکردنی وڵاتی عێراق و پێکەوژیان لەگەڵ دەوڵەتی عێراقدا، زۆر زۆر شەریفانەتر و عەقڵانییترە، وەکو لەوەی تورکیاچییەتیی و ئەردەغانچییەتیی بکەیت و مورتەزیقەی حیلفی شەیتانیی(تورکیا، سعودیپە و قەتەر) بیت. زۆر عەقڵانییترە مامەڵە لەگەڵ دەستوری عێراق و حیزبە عێراقییەکاندا بکەیت، بڕاورد بەوەی خزمەتی

فاشیزمی ئەردۆغان، فاشیزمی پانتورکیی، فاشیزمی ئیخوانیی، فاشیزمی داعش و سەلەفیزم بکەیت.

گەلان، دەستبەرداری وەهمە نەتەوەیی و نژادیپەکانی پارتیی نەبێت، دەستبەرداری ئەو کوردنامووسییە نەبێت کە راستەوخۆ و ناراستەخۆ بە پارتیی کردووە، بە جورئەت و شەفافییەوە، بە عەقڵانییەت و بەرچاوڕوشنییەوە، سیاسەت لەگەڵ دەوڵەتی عێراق نەکات و ئەم برسییەتیی و قاتوقڕییەی خەڵکی کوردستان درێژە بکێشێت، دەبێ چاوەڕوانی ئەوە بکات، خەیشی بپڕشنرێتەوە. ئەوکات، وەکو دزە گۆڕکانی کوردایەتیی، لای کەم وەکو لەمپەرێک لەبەردەم ناڕەزایەتییەکانی خەڵکدا، بەر هەمەتی بە نانیی و بە ژیانیی خەڵک دەکەوێت، سەرنجامیش، بەر نەفرەتی تووڕەیی گەنجان دەکەوێت.

خەڵک، دابینکردنی ژیانی دەوێت، نان و کار و وێقاری ئینسانیی دەوێت، دەیەوێت کەرامەتی مرۆیی پارێزراو بێت و دەست بە قووت و بژۆیی نەبڕن. لەولاشەوە، کۆمەڵایەتییەکانی کوردنامووسیی، ئیستیحماریپەکانی دەوڵەتی لەعنەتی کوردیی و حەماقەتی ئابووریی سەربەخۆ، کەمەڵ ئاودەستن کە خەڵک، پیسایییان تێدەکات و بەدەردی واقیعی سیاسیی کوردستان و ناوچەکە ناخۆن. بەیەک دەڵێ، گەلان، ئەگەر روئیای سیاسیی و روئیای ئابووریی، عەقڵانیی و جرئیانە بێت، دەتوانێ نەک هەر هاوکێشەکانی کوردستان بگۆڕێت و هەژموونی پارتیی کەم بکاتەوە، بەڵکو دەتوانێ لە ئاستی عێراقیشدا، کاری گەورە بکات. ئەگەر ئەوانەش ناکات و هەر لە زبڵخانەی کوردنامووسییدا، دەیخولێنێتەوە، ئەوە قەناغی پێست گەلان، وردە وردە، دەستی پێکردووە.

[بەشی یەکەم ....](#)

[بەشی دووەم .....](#)

بۆب دیلان: ئۆزمووندێک لە شیعری گۆ ... هێندرێن

تێنگەیشتنی موفەکیرانی کورد لە بەخشینی خەڵاتی نۆبێلی ئەدەبیی ئەمساڵدا

راستت دەوێ، من وەک تێبعاتێکی سروشتیی، حەز و حەوسەڵەی ئەوەم نییە قسە بکەم لەسەر زەرەک لەو بەزمانەی کە ڕۆژانە یان دەمنادەم، وەک حیکایەتی مەشە یان وەک سکچوون، کە کەسیش لە هەکاری بەکتریایەکانیان نازانێ و نایشوێ بزانێت، لە زار و زمانی حەشاماتی کوردییدا، دەگوترێنەوە و تووشییان دەبین. لە ئەمجارە ناچارم سەبارەت بە خەڵاتی نۆبێلی ئەمساڵ، هەرنا بە کەسانێک کە دەخوازن لەو ناوکییە ئەدەبییەدا تێبگەن، بە ئاماژەگەلێک لە تێگەیشتنی دەخی پێستەمدەرنیزمی ئەدەب و تێگەیشتن لە رای دەمەاستی ئەکادیمیی سوێدیی، ڕووبکردنەوەی خەم دەربڕم.

وەک هەمیشە ئەمساڵیش نووسەری کورد خەریکی فەلسەفاندنی دەخی ئەدەب، چاکە و بەدی بەخشینی خەڵاتی نۆبێلی ئەدەبییە بە بۆب دیلان (Bob Dylan)، کە شاعیر و ستڕانبژێکی ڕۆک (rock) میوزیک و پێپکولتووریی (popkultur)ێکی ناسراوی شەست و حەفتایەکانی ئەمەریکییە. (بەینی خۆشمان بێت، دەڵێن لە ڕۆچەکدا کوردشیە. کەواتە دەبێت ئەستا خورشتی نووسەری کوردییش بە کوشتەی "بۆجیهانبوونی ئەدەبی کوردیی" دابمرکێتەوە!)

لەوەش بترازێ، بەشێک لە نووسەر و بخوێنی کوردیی، لە نووسەری عەرەب و دونیایش زیاتر، خەی لەسەر پێنەبەخشینی ئەو خەڵاتە بە ئەدەنیسی شاعیری عەرەب، دەنێتەوە و بەشکیش داخ لەوە دەخۆن، کە دەبوو ئەمساڵ هەندە ڕەماننووس ئەو خەڵاتە وەربگرن. کەی ئەو قسانە، هی مەشکی کورد نین، بەڵکە وەک هەمیشە لاسایکردنەوەی ڕای نووسەرانی غەیرە کوردن. ڕاستییەکەی نووسەری کورد، چونکە لە بیرکردنەوەی ئەو دامەزراوانە و واقیعی سیاسیی و کولتووری ئەوروپا و خێیشی تێناگات، بۆیە سەبارەت بە هەموو ڕووداوە ئەدەبیی، سیاسیی و جڤاکییەکانەوە، قسەیەکی خۆیکیی نییە.
بە ئەوەی قسەی خەمان هەبێت، دەبێت دەخی دونیا و خێیشمان تێبگەین و هەرس بکەین، ئەوجار دەبین بە خاوەن بیرکردنەوە و هەڵوەستی خەمان.

جگەی سەرنج، ماوەیەکە هەدی هەدی ڕەشنبیریی کورد بووە بە ڕەشنبیریی گوە، تیقیی و رادیۆ. بە واتەیەکی دیکە، خوەندنەوەی کتەبی ئەدەبیی و هزرییمان لە کوردستاندا لە ئاوابووندایە، کەچی نووسەری کورد پرسیار و بەرتەکەکی بە هەکاری دیاردەی نەمانی کتەب و کولتووری خوەندنەوە نییە. کەچی وەک دەبینن، نووسەری کورد خەریکی ڕەخنەگرتنە لە ئەکادیمیای سوەد کە دەبوو ئەو خەاتە بە گرانبەژکی وەک بەب دیلان نەدا، چونکە بەب دیلان گرانبەژ نەک نووسە لە کاتەکدا دوای چەندین ڕۆژ لە ڕاگەیاندنی ئەو خەاتەش، بەب دیلان، وەک ئەوەی ئاگایشی لە نەبەت، کاردانەوەیەکی بە ئەو خەاتە نییە. ئەمەش ڕەنگدانەوەی ناوەڕۆکی هەنراوە و ڕووحی ئەنارشیی، یاخیبوونی بەب دیلانە. بەڵام نووسەری کورد لەناو ئەو کەلەواریەی کە خەیی و کەمەگەکەی تەیدا دەژین، وەک ئەوەی موختاری گوند بەت، خەریکی پەوراندنی ئەدەب و نووسەرانە.
بەهەمە حاڵ، بە ئەوەی ڕای خەمان هەبەت لەسەر چەنیەتی ئەو خەاتە ئەدەبییە، گرەکە بەر لە هەموو تشت، لە بیرکردنەوەی لەژنە و دەمەاستی خەاتی نەبەلی ئەدەبیی سوەدیی تەبگەین. بە ئەوەش لەوان تەبگەین، گرەکە بیزانین کە سکرتەری هەمیشەی ئەستای ئەکادیمیی سوەدیی، سارا دانیوس (Sara Danius)، چەن و بەچی خەاتی نەبەلی ئەدەبیی ئەمساەیان بە گرانبەژ بەب دیلان بەخشیوە و وەجا بە کەمەک تیەامانەوە بەیاری خەمان بدەین، نەک بە زانیاریەکی دروست، تەنە بە قسەگەلەکی لە قتووکراو و حازر بەدەستەوە، بە گەترە بوەعزەنین. ئەستا من هەوەدەدەم بە گوەڕی تەگەیشتنی ئەکادیمیای سوەدیی، بەخشینی خەاتی ئەمساە بە بەب دیلان لەکبدەمەوە، کە مەرج نییە ئەو لەکدانەوەی من دوا ڕاستییەیش بەت، لە، بە گوەڕی بیرکردنەوەی مرۆڤ بە ئەستای ئەدەب و دونیا، بەدەریش نییە لە ڕاستیەکی لەژیکیی.

سارا دانیوس ئەوها لەسەر بەب دیلان ڕادەگەیەنەت:

"خەاتی نەبەل بە بەب دیلان دەبەخشرەت، کە دەربەینکی شیعریی نوێی لە نەو نەریتی گەورەی گرانی ئەمەریکدا هەناوە". سارا لە بەردەوامی قسەکانیدا جەخت دەکاتەوە، کە:
"بەب دیلان لەناو نەریت (تراديسۆن)ی زمانی ئینگلیزییدا، لە Milton و Blakeەوە تا دەگاتە بە ئەوانیت، شاعەرێکی مەزنە. یەو شاعیرە نەک هەر تراديسیۆنی نووسراو بەرجەستە دەکاتەوە، بەکە تراديسیۆنی تراديسۆنی زارەکییش بەرجەستەدەکاتەوە، کە ئەمەش ئەو دەکا بە سەرنجاکەش،

چینە تەمارکراوەکانی بە نەو تەواوی رەگەکەو بەرەو بیبیل (کتێبی پیرۆزی مەسیحییەکان)، لەویشەوە بە ڤەرلین و ریمبۆ (رامبۆی شاعیر) تا دەگاتە سترانبژێ فۆلکلۆرییەکانی زنجیرە چیایەکانی (Appalacherna) و سترانی کۆنی بلوز (Deltablues) رەگئاژەن…
بوب دیلان شانۆ یان خانوویەکی سەربەخۆیە کە خاشاکی خۆی دەخوا و تشتێکی نوێ لێ دەسازێنێت. ئەو خۆی بە دووبارە بەکارهێنانەوەی ترادیسیۆنەوە، خۆی دەدزێتەوە". دواجار سارا داینوس سەبارەت بە ئەزموونی هونەریی و شیعریی بوب دیلان دەڵێ"هونراوەکانی ئەو شیعری گۆرانی، مرۆڤ نابێت بە بەدەنگی بە خۆی بیانخوێنێتەوە. بەڵێ بیر لە هۆمیرۆس بکەوە کە بەر لە ٢٥٠٠ ساڵ شیعری گۆی نووسی کە هەمیشە بە ئامێری میوزیک پیشکەشی دەکرد…"
ئەو گوتنانەی سارەوە، پووختەی تێگەیشتنی ئەکادیمیای سوێدییە بە بایەخی هونەریی و ئەدەبیی بوب دیلان.

کەواتە لەو ناکۆکییەوە ئەوەی گرنگە بیڵێین ئەوەیە، کە ئەمڕۆ ئەدەب و هونەر بە گشتیی وەک ئەوەی لە مەدێرنیزم، کە ڕەتدکردنەوەی نەریتی باو و داهێنانی نوێ یان قسەکردن بوو لە "داستانە مەزنەکان"، سێبەر دەکرا، مانای نەماوەتەوە. ئەمڕۆ ئەدەب و هونەر و کولتوور لە ڕوانگەی پۆستمەدێرنیزمەوە دەخوێنرێتەوە. لەو دەخە پۆستمەدێرنەدا دونیای ڕۆژئاوا داهێنانی ئەدەبیی و هونەریی، بە مانایەکی سادە، لە کۆکردنەوەی کەی ڕابردوو و ئێستادا دەبینێتەوە و هاوکاتیش سازاندنی خودێ لەناو ناوکەیی خودیی زمان، ئەدەب و هونەری خۆیکیی و جیهاندا. بۆیە دەکرێ تێگەیشتنی پۆستمەدێرنیی بە شێوازی ئەدەبیی و هونەری، لە چەند خاڵدا چڕ بکەینەوە، کە ئاگەر سەرنجبدەیت، ئەکادیمیای سوێدیی لەو تێگەیشتنەوە سێیری بوب دیلان دەکا. ئەو خاڵانەش بریتین لە:
١/ مینیمالیزم: هونەرمەند و ئەدەبنووس لە دەقەکەی یان تابلۆ و سترانەکانیدا، کەمترین دەربڕین لە کەسایەتی خۆیدا نیشاندەدات، بە شێوەیکی سادە دەنووسێ و تابلۆ دەکێشێتەوە و دەچڕێت.
٢/ مۆسیمالیزم: نووسەری پۆستمەدێرن بەرهەمەکەی بە ناڕێکخراوی، ئاسایی، وردەکارییەکی زۆرەوە دەنووسێت.
٣/ریالیزمی جادوویی: نووسەر ڕووداوەکان لە دەقەکەیدا بە سەختیی و ناواقیعی دەهێنێتەوە. سەرنجبدە، گوایە ڕەمانی ئێستای کوردیی، جادوویین.
٤/فیکشن، خۆیاندن: نووسەر دەقەکەی بە ڕووداو و بابەتی واقیعیی و خۆیاییی تێکهەڵکێش دەکا، بێ بە ئەوەی ئاماژەش بۆ بکا کە کامە واقیعیین و کامەشیان خۆیاین.

٥/ هاوئاست بوون لەگەڵ خوێنەردا: نووسەر یان هونەرمەند هەمیشە بە شێوەیەکی راستەوخۆ بە خوێنەر و بینەر نەهێنی کەسایەتییەکان و وێنەکان ئاشکرا دەکا.
میتافیکشن (سەرووی خەیاڵ): نووسەر هەوڵدەدات وا لە خوێنەر بکا ئاگای لەو دۆقە بێت کە دەیخوێنێتەوە.
ئینتێرتێکستوالیتێت: نووسەر چەندین دۆقی تر، کۆن و نوێی بەر لە خۆی وەردەگرێت و دۆقێکی نوێی لە بەرهەمدەهێنێت، هەروەک ئەوەی کە ئاکادیمیای سوێدی سەبارەت بە بەخشینی دیلان، ئاماژەی پێدەکات. بە خێرایی تەکنیکانی تری ئەدەب و هونەری پێستمەدێرن، بژمێرێ.
کەواتە ئەدەب و هونەر بە گشتیی، بە ئەوەی ئەفرێنەر یان تشتێکی نوێ دابهێنن، گرێکە هەناسە و خەراکی لە ڕەگی زمان، ناخی خاکی نەرتێکی خەیکیدا وەربگرێت.

هەستەنگاندی شیعر و سترانەکانی بەب دیلان، پەیوەندی بەو خەسڵەت و شێوازانەی هونەری پێستمەدێرنەوە هەیە، بەیە خاتەکیان پێبەخشیوە، وەک ای پەیام و هەوەستە سیاسیی و جڤاکییە سەرکەشکانی لە ستران و هەنراوەکانی بەب دیلاندا کە لەگەڵ ڕوانگەی باوی سیاسیی هەنووکەی سیاسیی پێستمەدێرنیتە هاوکەکن، کە هەگری غەمی مرۆڤ و بێکاریی و فەقیر و فەقیراتن.
لەو ڕوانگەیەوە، سترانی کوردانی باکوور، بە مانای داهێنان لە ئیستادا، داهێنانن، ئەمما زەرینەی هونەر و ئەدەبی لای خەمان، باشوور، لەبەر نەزانی لە دەخی پێستمەدێرنیزمدا، هەلیت و پلیتن.
دیارە زەرینەی نووسەر و هونەرمەندی باشووریی سەبارەت بە مەدێرنەزم و پێستمەدێرنیزم زانیارییان هەیە، لە چونکە زانیارییەکانیان بە ناوەکیی، ناسیستەماتیکیی و گوتە و گواستنەوەن؛ وەک پەروەردە و فەرکاریی نایانخوێندووە، بەیە سەبارەت بە خشینی خاتی نەبەل بە بەب دیلان و بابەتەکانی ئەم ڕەژگارەوە، ناتوانن لە ناوەکیی (کۆنتێکست)ەکان تێبگەن. ئەگەر سەیری ژیانی کەمایەتیی، سیاسیی و ئەدەبی کەمگەی کوردستان بکەیت، ئەو وێنە عەنتیکەی پێستمەدێرنیزم و پێستمەدێرنیتە دەبینت، کە لە لایەکەوە دەبینی ئەو خاکە لە شەڕ و ڕواڵەتدا پێستمەدێرنن، کەچی لە ئۆقۆ و ئەخلاقدا، نە مەدێرن، نە پێست و نە نەریتیشن، بە واتایەکی ڕوونتر، ڕواڵەت یان لایەنی ماددیی پێستمەدێرنیزم و مەدێرنیتە، کە بریتییە لە مەکینە و کاڵا، ئەمەی داگیرکردووە، کەچی بە هەموو شێوەیەک دژی لایەنە مەعنەویی، هەزر و کولتووریەکانین. بەیەشە تووشی ئەو ئاژاوەیە بووین کە ئێستا تێیدا دەژین.

ئەمەش چونکە نووسەر و بخوێنی گشتیی کوردیی هەشتا لە ناوکەیی (کۆنتەکست)ی کۆن و مۆدێرنیزمدا وەک سەرگەردانە، بۆیە هەر بە هەمان تەرازووی حەفتا و هەشتایەکانەوە سەیری دونیا و ئەدەب دەکا. لەوەش گرنگ، هەندێک موفەکیری سیاسیی و فەلسەفییمان بە دروست بوون، پێیان وایە، لە دونیای زانست و ماریفەی پیشکەوتوودا، ئەدەب و شیعر، مانایان نەماوە، هەر کوردە کە دەستییان لی بەرنا بێت. کەواتە شەلانی ئەو قوڕەی کورد سانا نییە.
کەواتە دەکرێ لە لایەکەوە لە روانگەی پستمۆدێرنیزمەوە لە بەخشینی ئەو خەڵاتە بە بۆب دیلان تێبگەین، کە ئەو هونەرمەندە، وەک هەمیرس، هونەری بە رەگەی میوزیکەوە هەنراوەکانی لە گۆوە گواستەوە بۆ چاویش. لە لایەکی تریشەوە، بە گرانەوە بە نەریتی هەنراوە و گورانییەکانی بار لە خۆی، خودە پچڕ پچڕەکەی خۆی دەزیوەوە و داهێنایەوە.

٢٠١٦.١٠.١٤
_____

تێبینی: ئاگەر دەتەوێ زیاتر لەسەر مۆدێرنیزم و پستمۆدێرنیزم بخوێنیتەوە، سەیری"زمان ئاسێیەکە لە نێوان ئاسمان و زەویدا" بکە، کە هی نووسەری ئەم دێرانەیە.
لەم دوو لینکەدا، راگەیاندنی ئەکادیمیای سوێدیی بخوێننەوە یان گوێی لێبگرێ و پاشانیش گوێ لە بۆب دیلان بگرێ.
http://www.dn.se/dnbok/nobelpriset-i-litteratur-2016-till-bob-dylan/

https://www.youtube.com/watch?v=PZ2-J0Gg_04

کوا لێژیك؟ … بەختیار محەمەد

ئەوانەی هەخنە قبووڵ ناکەن دیکتاتۆرن. دیکتاتۆرییەت هیچ نییە، تەنها قبووڵ نەکردنی هەخنەیە؛ لەمەوە هەخنەڵ قبووڵکردن جەوهەری دیموکراسییەتە.

کەواتە لە ووی لێژیکەوە هاوکێشەکە زۆر ئاسانە، بەڵام ئەوەی

ئاز و قورسه سروشتی مرۆڤه: ئەو سروشتەی زۆربەی جار شەق لە لۆژیك هەدەدا و بە دوای خورافە و ئەفسانە و شەڵانگێزیی دەکەوێ و دەیانکاتە ڕاستییەکانی ژیانی خۆی و لە پێناویاندا دەجەنگێ و کوشتارگە دەخوڵقێنێ و جیهان وێران دەکا.

مرۆڤ تەنها بە ئەوەی کێلەیی خۆی بێ خوا یان سەرکردەیەك بسەلمێنێ، ئەوی دیکە دەکوژێ و تاوانی گەورە گەورە ئەنجام دەدا. گرفتەکەش ئەوەیە لە ژیانی مرۆڤدا، کە بیرکردنەوە و کاری لۆژیکانە شتی یەکجار قورسن، بەڵام بیرکردنەوە و کاری ناعەقڵانی شتی یەکجار ئاسانن. بە نموونە زۆربەمان زۆرخۆری دەخەینە پێش تەندروستیمانەوە. هەرچەندە کە دەشزانین زۆرخۆری خراپە، بەڵام قەت گوێ بە لۆژیکی عەقڵانیی تەندروستی خۆمان نادەین. لە مەسەلەی بیر و باوەڕیش هەر هەمان شتە: ئێمە دەمارگیریی نەتەوەیی و ئایینیی و تایفیی و ناوچەگەرییمان هەیە لەسەر حیسابی دیموکراسییەت و پێکەوە ژیان و لێبووردەیی؛ ئێمە لە پێناو ئەم دەمارگیریانەدا ئەوی دیکە دەکوژین و تاوانی مرۆڤایەتی ئەنجام دەدەین؛ هەمیشەش (بە بیاری ناعەقڵانیی) پاساو بۆ تاوانەکانمان دەهێنینەوە.

بەم شێوەیە مرۆڤ بەرلەوەی بە گوێی عەقڵ (لۆژیك) بکا، بە گوێی غەریزە شەڵانگێزەکانی دەکا. هیتلەر، کە بانگەشەی بۆ لەناو بردنی جوولەکە کرد و ئەمەی کردە بەشێك لە پەیامی ئایدیۆلۆژیای نازیزم، زۆربەی گەلی ئەڵمانیا پاڵپشتیان کرد. پاشان بینیمان ئەم وەهمە گەورەیەی نازیزم چی بەسەر جیهان و مرۆڤایەتیدا هێنا. ئەمڕۆش هەمان سیناریۆی تاوان لە ڕۆژهەڵاتی ناڤیندا بەدی دەکەین: هەموو فاشیست و هەگەزپەرستەکان بە ناوی ((ئەمنی قەومی)) و خوا و ئایین و مەزهەبەوە ستەم لەوانی دیکە (خاوەن حەق) دەکەن و تاوانی گەورە ئەنجام دەدەن. ئایا خورافەی (وەهمی) ڕاسیزم هەمان خورافەی (وەهمی) ئەو ئیمانە ئایینییە نییە، کە پێی وایە ئیمانەکە و ئایینەکەی ئەو بە هەموو ئیمان و ئایینێکی دیکە ڕاستترە؟ ئا لەسەر ئەم بنەمایە (بنەمای وەهمی ڕاسیزم) داگیرکەرانی کوردیش شەڵی کورد دەکەن و دەیانەوێ ئەم گەلە و گەلانی دیکەی ناوچەکە (تورکمان، ئاشوور، کلدان…) هەر لە بن دەستیدا بمێننەوە؛ داعشیش هەر لەم چوارچێوەیەدا (چوارچێوەی ڕاسیزمی مەزهەبیی و ئایینییدا)، شەڵی دڕندانەی هەر هەموو جیهان دەکا.

ئەم جەنگە پێویستە بوستێت! ئاوابونی خۆناوی "سیستەمی نوێی جیهانی" ئەمریکا! ... سامان کەریم

جەنگێک کە لە سوریادا لە ئارادیە جەنگێکی جیهانی یە. ئەوەی ئەمرۆ لە جەنگی سوریا و بەرە جیاوازەکانی شام لە عێراق و لیبیاو یەمەندا دەگوزەرێت، لە لایەن دوو زلهێزی سەرکی جەنگەوە، بەشیوەی ڕاستەوخۆو ناڕاستەوخۆ، ئەوەندە شەرم هەنگرە تا ئاستی ئەوەی کە شیوازی تیرۆریزمی دەوڵەتی لەم جەنگەدا، کردەتە مەدلێلی زاڵ. هەردوو لا لە کوشتنی خەڵکی بێتاوان، منداڵان و پیرسانان، کاولکردنی خەستەخانەو قوتابخانە، وێرانکردنی ژێر خانی ئابوری، درەخیان نەکردوە. ئەمریکا، نەک تیرۆریزمی دەوڵەتی خۆی بەڵکو ناچارە تیرۆریزمی ئیسلامی دەستگیریی و هاوکاری بکات، لەوش زیاتر لە کاتی تەنگانەدا ڕزگاریان بکات لە ژێر ناوی "کەمکی مرۆیی" کردنەوەی " کێریدۆری ئامن"دا. ئەمرۆ دەهەڵکوتی ماس میدیای جیهانی هەژئاواو ئەمریکا بە تیرۆریزمی دەوڵەتی و ئیسلامی بێتە ئاراستەی سیاسی و ڕاگەیاندنی باو. دووڕووی سیاسی ، هەڵگرانەوەی ڕاستیەکان و پێکەوەنانی درەو نیفاق نیشاندانیان وەک واقع کاری سەرکی و بەردەوامی میدیاکانیانە. ڕوسیا وچین لە بەرانبەردا، پەوپاگەندەکانیان ڕووی لە فرەسک هەڵشتنە بە نێتوەیەکگرتوەکان و بەیارەکانی شورای ئاسایش، کارکردن بە یاسا نیونێتوەیەکان، پاراستنی سنوری ووڵاتان و ئیدانەکردنی دەخاڵەتی پێش وەختەو دەخاڵەتی " نامەشروع" لە ووڵاتاندا بە بە پرسکردنی حکومەتکانیان بەکورتی" گرانەوەی شەرعیەت و هەیبەت بە نێتوەیەکگرتوەکان و بەیارەکانی" ، مەسەلەی سەرکی ئەم لایەنە ئەوەیە کە شەری سیستەمکی چەند قوتبی دەکەن لە ئاستی جیهانیدا . جەنگ و ململانەو کەبرکێیکی توندو تیژو خۆناوی لەسەر زەوی ووڵاتانی دیکە، لە سایەی پرسسکی ڕاگەیاندن و میدیایی سەرسامهێنەری درەزنانەو ڕیاکارانەو شاردنەوەی ڕاستیەکان و سەرنج لادانی خەڵک لەسەر کێشە واقعیەکان، لە نیوان ووڵاتانی زلهێزی سەرمایەداری دونیادا

دەگوزرێت، جەنگێک بۆ ئامانجی یەکلایکردنەوەی " سیستەمێکی نوێی جیهانی". ئەوەی ئەمریکا دەیەوێت مانەوەی خۆیەتی وەک هاوبەری بۆ مونافسی سەرمایەداری جیهانی و هاوپەیمانی ڕۆژئاوا و مانەوەی دامودەزگاکانی، بەڵکو بەرانبەریش چین و ڕوسیا … سیستەمێکی جیهانی نوێی چەند قوتبی.
لە واقعدا بەرەکانی ئەم جەنگە دوو بەرن، دووبەرەی سەرمایەداری زلهێزی سەربازی ئەمریکاو ڕوسیا و هاوپەیمانەکانیان. بەڵام هەم دووبەرەیەو هەم لەهەمانکاتدا چەندین هێزی دیکە لە نیوانیاندا دەتە پەش چاو، کە هەریەکەیان بۆ دوای دابینکردنی بڕژەوەندی خۆیەتی. بەڵام ئەو دووهێزەی کە لەم قۆناغە مەژوویەدا ئەم ململانێ و کێبڕکێ یە یەکلادەکاتەوە دووبەرەی ئەمریکاو ڕوسیاو هاوپەیمانەکانیان.
هێزەکانی دیکەی نێوان ئەم دووقوتبە، لە ناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا، لە ووڵاتانی زلهێزی ناوچەیی وەک –ئیسرائیل، تورکیا، سعودیەو ئیران" دا خۆی دەبینێتەوە، لەگەڵ هێزگەلیکی تیرۆریستی وەک داعش و نوسرەو و ئەوانی دیکە وچەندین میلیشایی گەورەی شیعی وەک حزب اللە و حوسیەکان و حەشدی شەعبی..لە ئاستیدا ئەم ڕیز بەندییەی دوایی چ ووڵاتانی ناوچەکە وە چ هێزە تیرۆریستیەکان، پەگێیەکی تاڕادەیەک مۆلەق و ناجیگیریان هەیەو بەپێی هێز هاوسەنگی ئەو دووبەرە سەرەکیەی سەرمایە پەگێیان دەگۆڕت لەم قۆناغە ئینتقالی یەدا، و زەرجار دەرگیر دەبین لە ئالوگۆڕی سیاسی گەورەو تەنانەت بادانەوەی گەورەی سیاسی، واتە گەیینی ئیستراتیژ لە پەناو گەیستن بە هەمان ئامانج. لەمبارەوە نمونەی بادانەوەی یان نزیک بونەوەی تورکیا لە قوتبی ڕوسی لەم چەند مانگەی دوایی دا لەم چوارچیوەیەدا لەک دەدەیتەوە. هێزە تیرۆریستیەکانی وەک داعش و نوسرەو"فەتح ئەلشام" ئەحراری شام و ئیکخراوی ئەنساری شەریعە وئیکخراوی ئۆزبکستانی ئیسلامی ئیگۆریەکان…هەموو ئەوانە بەپێی پەگەی خۆیان و ولە ڕوانگەی گەیشتن بە ئامانجی سیاسی خۆیان لە پێکهێنانی دەوڵەتێکی " ئیسلامی سوننی"دا هەم سود لە ململانیو قۆشتی نێوان دووبەرەی جەنگەکە دەکەن وهەم بگشتی لە سایەی سیاسەتی گشتی ئەمریکاو ئۆژئاوادا شەری خۆیان پەرە پیدەدەنو لە بارەی مەژویشەوە ئیسلامی سیاسی لە بەرەی ئەمریکاو ئۆژئاوادا بوە.
هەروەک لە باسکی پێشوودا سەبارەت بە تیرۆریزم ئاماژەم پێداوە و نوسیوەم:" بگشتی و بجیا لەوەی کە ئەم بزوتنەوەیە لەهەردووبارەکەیدا دەبینرێت واتە هەم لەباری ئوبێکتیڤ و نزیکایەتی لەگەیدا، بەڵام هەروەک ئاماژەمان پێکرد لە باری ئامانجی سیاسی

یەو لەگەڵ ئەمریکادا جووتە. واتە لەباری ئەوەی کە دەوڵەتێک پێک بێت لە چەژهەڵاتی ناوەڕستدا ئەویش دەوڵەتی ئیسلامی سوننی بێت. ئەمریکا و هاوپەیمانەکانی وەڕوەها ئیسلامی سیاسی لە ئیخوانەوە بگرە تا داعش و ئەوانی دیکە لەسەر ئەم ئامانجە سیاسیەیان مکوڕن. "(پەتای تیرۆریزم و چونیەتی ڕوبەڕوبونەوەی!) میلیشایی شیعەکان بەگشتی لە چوارچیوەی سیاسەت و ئیستراتیژی ئەراندان و بەم پێ یە لەم ئێستادا لە بەرەی روسیادان لە بەرانبەر ئەمریکادا.

بە تێگەیشتن لەم بارە ئالۆزەی ئەم هەلومەرجە پیویستە لە قەناغی مێژووی ئەمڕە تێبگەین "قەناغی ئینتقالی" کە بەشێوەیەکی فراوونتر لە باسی " پەتای تیرۆریزم و چونیەتی ڕوبەڕوبونەوەی!"داباسم کردوە. لێرەدا زۆر بەکورتی ئەم بۆگەیە لەو نوسراوەیە دەهێنمەوە:" لەنێوان سیستەمی تاکەڕەوانەی داڕووخاوی ئەمریکاو بنیات نانی سیستەمێکی جیهانی چەند قوتبیدا قەناغێک هەیە کە قەناغێکی ڕاگوزەرە، قەناغی ئێستا. ئەم قەناغە واتە سیستەمی پێشوو ئاوا نەبوو ڕازی نیە بەوەی لە ئێستادا ئاوابێت و بچێتە ناو تاریکایی مێژووەوە، لە هەمانکاتدا جیهانی چەند قوتبی وەکو جیهانێک کە جێگای ڕەکەوتنی گشت زلهێزەکان بێت تا ئێستا فەراهەم نەبوە. بەم پێ یە لەم قەناغەدا هیچ دیاردەو دەستورو یاساو بەیارێکی جیهانی کە لەسایەی نێودەیەکگرتوەکان و مەجلیسی ئاسایشەوە بەیاری لەسەر دراوە… بە پێی لۆجیکی ئەم ڕەکخراوە جیهانیانە ناچێتە پێشەوە. ئەم ڕێکخراوە جیهانیانە خەیان لە ژێر پرسیاردان و ئالوگۆڕی گۆڕیان بەسەردادێت. بەمانایەکی دیکە بورژوایی گۆڕەی دونیا نۆگەیشتێتە ئاستێک لە ڕێکەوتن ودابەشکردنی بەشکانیان لە ئاستی جیهانیدا. جا بۆجەنگی ڕاستەوخۆ بیت یان بە دانوسان و جەنگە ناراستەوخۆکانی ئێستا."

ئەم جەنگە جەنگێکی جیهانی یە بە هەموو مانایەک. تەنها ئەو هێزانەی کە دەرگیرن لە مەیدانەکانی شەڕی حەلەب "ئەلیبە" لە سوریادا بە ڕەشنی ئەوە دەردەخات کە جگە لە سوریاو روسیاو ئەمریکا ووڵاتانی تورکیاو قەتەرو ئەرانو فەرەنساو بەریتانیا و عیراق و لوبنان و دانمارک و کەنداو ئوسترالیا ونیوزلاند و ئەردەن و لە موسڵیش بەهەمان شیوەیە …. چەندین ووڵاتانی دیکە بە شیوەیەکی ڕاستەوخۆ و ناڕاستەوخۆ بەشدارن. ئەمە نیشانەی جەنگێکی جیهانی گۆڕەیە بە وەکالەت لەسەر زەوی ووڵاتی سوریاو ووڵاتانی دیکەی وەک عیراق و لیبیاو یەمەن. جەنگێک کە هەردوو بەرەی جەنگەکە ڕوسیاو ئەمریکا لە سەر زەوی خەیان ناجەنگن، وە هەردوولایان بە شێوەیەکی

ئاستەوخۆ هێزی سەربازی پیادەی خۆیان بەکارناهێنن، وە هەردوو لایان لە ژێر ناوی دژی تیرۆردا پاساو بۆ کارەکانیان دەهێننەوە. بەڵام لەم نێوەدا گەورەترین تیرۆریزمی دەوڵەتی بەکاردەهێرێت، بۆ تایبەت لە لایەن ئەمریکاو هاوپەیمانەکانیەوە.

سەنتەرو مەیدانی سەرەکی ئەم جەنگە جیهانیە لە ئێستادا ووڵاتی سوریایە، بەڵام بەرەکانی شەڕەکە فراوانترەو سەرجەم وڵاتانی ناوچەکە و گەیشتۆتە جیهاندا دەگرێتەوە. بەرەکانی جەنگ کە هەرئێستا شەڕ تیایدا گەرمە : عێراق و لیبیا و یەمەن و بە ئاستی جیاوازو کەمتر بەحرەین و میسرو فەلەستین و ئیسرائیل… بەیارەی جەنگی سوریا چارەنوسی کەی ئەم شەپۆلەی ناوچەکە دیاری بکات و بەمانایەکی دیکە " سیستەمی نوێی جیهانی لە سوریاوە دەست پێدەکات" سەرکەوتنی هەر بەرەیەک لە سوریادا، کاریگەری گەورەی دەبێت لەسەر یەکلایکردنەوەی سیستەمی نوێی جیهانی بە قازانجی ئەو قوتبە سەرکەوتوە.

باسکە ئەوەیە ئەمریکا لەڕە لە سوریا ئوبڕووی ڕوسیا بتەوێ، لە سوریا بە یەکەمجار بە ئەمریکا وترا نەخێر و تا ئێستا ٥ ڤیتۆ بە ڕووی دا دراوە لە لایەن ڕوسیاوە سەبارەت بە سیاستەکانی لە سوریادا. لەڕەوە لە سوریاوە ڕوسیا هەوڵی دا وەک زلهێزێک بگەڕێتەوە نێو سیستەمی جیهانی ئەمرۆ وەگری دروست بکات بەرانبەر بە سیاستەکانی ئەمریکاو ڕۆژئاوا. ڕوسیا بەهێزی هێز نیشاندانی لە سوریاوە و بەتایبەت بە دابەزینی ئاستەوخۆی بە هێزی فڕۆکە جەنگیەکانی لە پایزی ٢٠١٥وە توانی پەل بهاوێت و کاریگەری هەبێت لەسەر هەلومەرجی عیراق و یەمەن و لیبیا و ئێستا لە هەموو ئەم ووڵاتانە هەزگرلەک هەن کە پشت بە ڕوسیا دەبەستن ئەمە بەجیا لەوەی کە تا ڕادەیەکی زەر ووڵاتی میسری لە ژێر پەلی نفوزی ئەمریکا دەرکەشاوەو ئەمریکا ترسی ئەوەی هەیە کە تورکیا وەک دەوڵەتێک لە سایەی ئەتەریتەی سیاسی ڕۆژئاواو ناتۆدا نەمێنێت" لە ئیستادا ئەمە دور دەتە پیش چاو"… خاڵی بەهێزی ڕوسیا لە ڕۆژهەڵاتی ناوەراستو جیهانی عەرەبدا سوریایە. ئەمریکا دەیەوێت لەڕە بیشکێنێت، وەلە ئێستادا تەنها لەڕەوە دەشکە. بە هەمان شێوە ڕوسیا دەیەوێت لەڕە لە سوریا لە خاڵی بەهێزی خۆیەوە شان بە ئەمریکا دابدات. بەم پێیە سەنتەری ململانێ و جەنگەکە ئەمڕە لە سوریایە. نەک لە بەرئەوەی گوایا سوریا ووڵاتێکی هەجگار جیۆپۆلتیک و گرینگە، بەڵکو تەنها لەبەرئەوەی کە ڕوسیا لیرەیەو لەڕەوە بەهێز دەبێت یان دەشکێت. بەڵام وەک هەر جەنگێکی تر، ئەمە مانای ئەوەنیە کە بەرەکانی دیکەی شەڕەکە کاریگەریان نەبێت بەسەر جەنگەکە و سوریا. هەر هانگاوێکی سەرکەوتوی هەر لایەکیان لە بەرەکانی جەنگدا، حەتمەن کاریگەری

دەبیت لە سەر هەلومەرجی سوریاو گشت جەنگەکە. جەنگی عیراق و بەتایبەت شەری موسڵ کاریگەری بەرچاوی دەبێت لەسەر سوریاو بەرەکانی دیکەی جەنگەکە. یەکێک لە هەکارە سەرەکیەکانی دواکەوتنی شەری موسڵ تا ئێستا ئەم پەیوەندییە کە ئەمریکاو هاوپەیمانانی دیانەوێت بە قازانجی خۆیان لە سوریا یەکلایی بکەنەوە. دەنگەی هەکەوتنی سعودیە و ئەمریکا بە کردنەوەی ڕێگایەکی ئامن بە داعشەکان لە موسڵەوە بۆ ئاراستەی سوریا هەر چەند وەک پروپاگەندەیەکی جەنگی پیویستە سەرنج بدرێت بەڵام لەهەمانکاتدا بە هەنیە، گریمانەیەکە پیویستە لە بەرچاو بگیرێت وە حسابی بۆ بکرێت.

سەنتەری جەنگەکە سوریایە، بەڵام ئەو مەسائیلانەی کە بەیارە بەهەی ئەم جەنگەوە یەکلای بکرێنەوە، کێشەو مەسائیلەکانی ئەمڕەی جیهانی سەرمایەدارین. چارەنوسی ئەم جەنگە یان شکستی تەواوی ئامانجی ئەمریکا دەبێت بە بەدیهێنانی سیستەمی نوێی جیهانی بەڕابەری خۆی، بەم پیەە جیهانی ئەمڕەی سەرمایەداری دەگاتە سیستەمێکی چەند قوتبی یان هەنگاوێکی گەورەیە لەم ڕاستایەدا. باسەکە ئەوەیە ئایا ئەمریکا پاش دەراندنی لەم ناوچەیە مل دەدات بە دابەش بونەوەی نەخشەی ناوچەکە لەسەر پایەی جیهانێکی چەند قوتبی؟! یان دەرگیر دەبیت لەگەڵ چین و کێشەی کوریای باکور گەورە دەکات و ئیسلامیەکانی ئاسیای ناوەراست زیندو وە گەورە دەکاتەوە و بەکورتی شۆنی جەنگەکە دەگورێت. لە هەمانکاتدا ئایا ڕوسیا چین ئەگەر سەرکەون لە سوریادا ئایا بەوەندە ڕازی دەبن ومل دەدەن بە بەشی گەورەتری ئەمریکا؟! وەلامی هەردوو پرسیارەکە منفی یە. ئاراستەی ڕوداوەکان لەماوەی چەند ساڵی ڕابوردوو دا نەک تەنها لە سوریادا بەڵکو لە ئاستی جیهانیدا، ئەوە نیشان دەدەن کە ئەمریکا ناتوانێت، وەک تاکە هێزی باڵا دەستی دونیا بەردەوام بیت. هەروەک ئاماژەم پیکرد ناوەندەکی کێشەکە لە دوا لێکدانەوەدا دەگەڕێتەوە بۆ ئەو کە ئایا ڕێکەوتنێک دەبیت لەسەر دوبارە دارشتنەوەی ناوچەکانی دەسەلاتو نفوز؟! ئەگەر ببێت ئەوە دەکرێت هەر ئێستا ئەوکارە بکرێت بەڵام سەرمایەداری تا دوا هەناسە لە پێناو بەرژەوەندی خۆیدا دەجەنگێ و لەم نەوشدا هەزارەها هێلەرو بۆش و بلیرو ئۆباماو پوتینی هەیە. بەهەرحاڵ هەم ڕوداوەکانی مەژووی چەند ساڵە ڕابوردوو، وە هەم فشەلی سیاسەتەکانی لە عیراق و ئەفغانستان و پاشان لە پڕۆسەی "بەهاری عەرەبیدا" و هەروەها پێگەی لاوازی ئابوری بە بەراورد لەگەڵ سەرەتای سەدەدا، ئەوە نیشان دەدەن کە شکستی ئەمریکا لەم ناوچەیەدا ملی ڕێگای گرتەوە سەر بەرەو خوارە. ئایا ئەم هەلومەرجەو ئەم کەبەرکە تیرەریستی یە گەورەیە بە وەکالەت دەگاتە

جەنگێکی جیهانی ئاستەوخۆ؟! قانونمەندی بزوتنەوەی سەرمایە لە مێژودا نافی جەنگی جیهانی سەهۆڵ ناکاتەوە، وە نافی بەکارهێنانی بۆمبی ئەتۆمی ناکاتەوە، هیرۆشیما لە یادی هەموو ئینسان دەستکدایە.
یان ئەوەتا ئەمریکا شکست بە ڕوسیا و هاوپەیمانەکانی دەهێنێت و وبەم پێ یە نێک ئابووری بە سەرمایەداری ڕۆژئاوا تازە دەکاتەوە، بەڵکو لە ئاستی جیهانیشدا ئابووری سەرمایەداری جیهانی ئەمڕۆ مسۆگەر دەکات. کە لەوانگەی منەوە ئەم گریمانە فەشلی هێناوە و ماوەی بەسەرچوە. هەوڵەکانی ئەمریکا لە ڕوانگەی منەوە، دوایین پەلەقاژێیە بە مانەوەی خۆی. پەلە قاژەو هەوڵێک کە بە کوشتنی سەدان هەزار کەسی و بگرە زیاتر ، کاولکردنی تەواوی ژێر بینای ئابووری و تانانەت شوێنی ژیانی خەڵک تەواو دەبیت. چۆن دوای داگیرکاری یەکێتی سۆڤیەت لەسەرەتای نەوەتەکانی سەدەی پێشودا پەلاماری عیراقی دا بە قەولی مانسوری حیکمەت " سەرهەڵدانی خوێناوی نازمی نوێی جیهان" دەستی پێکرد"، ئاوابونی " تاک قوتبی ئەمریکا ونازمەکەی" نێک تانها زێر خوێناوی تر و بڕەکانی جەنگەکەی زێر فراونترەو کاولکاری و وێرانکردنی ژێر خانی ئابووری ووڵاتان گەیک گەورەتر، بەڵکو لە هەمانکاتدا سەدان هێزی گەورەو بچوکی تیرۆریستی لە دونیادا بە بڕەم هێناوین و بیرو ئاراستەی کانەپەرستی و دواکەتووی لە ئاستی جیهاندا کردەتە مەدڵی باو و زاڵ. "سەرمایەداری خەنمژی کەمەلگای بشریە".
جەنگی ئەمریکا دژ بە عیراق دەستی پێکرد لە ساڵی ١٩٩١دا، لە ژێر ناوی " گەانوەی حاکمیەت بە کوەیت" و" جیهانی موتەمەدن" و " دیموکراسی" و "لەدانی دیکتاتۆرکان". بەهەرحاڵ بزمو سۆفای مافی مرۆڤ و دیموکراسی، ئەوکات لەزەت بەخش و سەرنج ڕاکێش و مەدڵێکی باو سەراسەری و جیهانی بوو… مەدڵیک کە لەسەر مەرگی " کەمەنیزمی سۆڤیەت" تەپڵی بە دەکەوتراو ژونالیزمی نەکەرو کەمپانیاکانیان"میدیای ئازاد" خەریکی گەرمکردنی فریوکاری و گەوجکردنی ڕەئی گشتی بوون. بەسەی سیستەمی نویی جیهانی یان مانەوەی " بادەستی" ئەمریکا بە جیهانی سەرمایەداری ئەوکات، لە عیراقەوە چەخماخەیکی خوێناوی لەداو دەستیپێکرد. هەر ئەوکات وئیستاشی لەگەدا بیت ئامانجی سەرەکی ئەمریکا مانەوەی بوو وەک ئابووری ڕۆژئاوای سەرمایەداری و یابان و ئوستراڵیاو لەک نەترازانی ئەم هاوپەیمانیە بە ئابووی خۆی و مانەوەی دامو دەزگاکانی لە ناوتەی بگرە تا دەگاتە بانک و سندوقی پولی جیهانی ئەوانی دیکە. مەیدانی شەڕەکە عیراق بوو، بەڵام بەیار بوو مەسائیل و کێشە گەورەکانی نیو خودی ڕۆژاوا یەکلایی بکاتەوە وە لە ڕوانگەی منەوە

ئۆکات و ئستاشی لگدا بت ئو ئامانجی ئمریکای پکاو. تا ئستا ئوروپا بب ئمریکا ناتوانت هنگاو بنت و پارزگاری لخی بکات. و تا ئستا توانیوتی قشتی نیوان وسیا و ئوروپا فراون بکاتو، بم پیی ونگا ل نزیک بونویان بگرت.
ل سایی همان ئامانجی سیاسی و جیهانی دا ئمریکا گک ئیسترتیژاژی جیاوازی گرتبرو ب شیویکی پراتیکی پیادی کرد.. ل جنگی دژی تیرورو بگر بتایبت دوای ١١ی سبتمبر ب میکانیزمی " جنگی پش وختو" تا دگات ب کارهنانی هزی نرم " سفت پاور" کل پرسیسی " بهاری عرب"دا ب کارهنراو هروها ل یگای بکارهینانی استوخی تیرریزمو وک ل سوریاو لیبیا دیبینین. عراق ل ووتکی تادیک ئاسایش و ب ئاستکی گونجاو موتمدن، بت یکک ل ترسناکترین و خترترین ووتانی دونیاو کنپرستی و تراتنی تررو ملیشیا ئیسلامی ونتویکان منگ دخوات تیایدا. ووتک ک دیاردی تائیفی سیاسی و دابش بوونی کملایتی لسرپایی تائیف زر تیایدا لاواز بوو، ئمم تائیفگاری ب دیاردیکی فراوانی سیاسی و کملایتی خترناک، ووتک ل خون و ترس، پ ل بکاری و هژاری و برستی. سوریا ک یکک بوو ل ووتانی موتمدنی عرب و وتیایدا نک تنها تائیفگاری دینی بکو تنانات ئیسلام ب گشتی هجگار لاواز بوو تیایدا، چند سا و ئستاشی ل گدا بت هوکی فراوان و گورای جیهانی و ناوچیی هی ب لکترازانی" خلکی" سوریا بپی تائیفو دینی جیاواز. سونن و شیع کس گوبیستی نبوو ئیستا علوی وسونن و دورزو مسیحی بت سر دیری گقارو رژنام وماس میدیای گور سرمایی دونیا… لیبیایک ک ادی هژاری تیادا تادی سفر بوو ئیستا خکک ل برسا کچ دکن. همoو ئم کاولکاری و نا ئمنی و برستی و کاولکاری و ئاوارییی ودربدری وکوشتار، ل وانگی ئمریکاو پداویستی دابینکردنی سیستم نوکی بوون. بام مایپوچ ماوتو، لایی کم تا ئستا نیتوانیو ئامانجکی بپیکت. و نایپکت.

پویست ئم جنگ بوستت!

ئم سیاست بشویکی کورتر ب کبونوی پیشووی کمیتی ناوندی حزبی کمنیستی کیکاری عیراق نوسی. ک ل ناوراستی مانگی ابوردوو "ئیلول"دا بسترا. ئوکات ل پیوند ب هلومرجی سیاسی عیراقو ل ژر ناوی باسی " چند سرنجک لس

هەلومەرجی سیاسی و گشتی عێراق و کاری کۆمۆنیستی". بەڵام ئەمە لە چوارچێوەیەکی تازەدا دارژراوەتەوە بە شێوەیەکی فراوانتر. ئەم جەنگە جەنگێکی جیهانی گۆڕیە ، هەژانە سەدان و بگرە هەزاران ئینسان دەکوژرێن یان بریندار یان ئاوارەو دەربەدەر دەبن. ئەمە بەجیا لە بەربونەوەی ژەهری کۆنەپەرستی و فەرهەنگی تائیفی و جیهادی خەکوژی و مەدەلی جەراوجەری بیرو فەرهەنگی دارزیوی وەها کە لە قولایی تاریکستانی مێژودا پەیدا نابن . پێش هەر مەسەلەیەک وە هەر کێشەیەکی دیکەی گۆڕە و لەوانە هوبەوبونەوەی تیرەر یان وەستانەوە دژ بەداعش نابێت بەهیچ شێوەیەک لە هەلومەرجی ئێستادا، مەسەلەی سەرەکی ئەمڕۆ و سیاسەتی ئەم قۆناغە مێژوویەمان لە بەرچاو وون یان تەنانەت لەل بکات. سیاسەت و ئامانجی وەستانەوە دژی داعش و تیرەریستەکان مەیسەر نابێت.
سیاسەتێک ئەمرۆ دەتوانێت وەڵام بە خواستی ملیارەها خەڵک بداتەوە لە ئاستی جیهانیدا کە بەر بەم نەزیفی خوێن و کاولکاریی و نائەمنیەتە بگرێت. سیاسەتی مارکسستی لەم قۆناغەدا ئەوەیە کە: " پەویستە ئەم جەنگە بوەستێت". بە هەزەکی کۆمۆنیست و مارکسیست شەرشی کرێکاری لەم قۆناغە مێژوویە دیاریکراوەدا لەم کۆنەوە دەگوزەرێت. تاکتیکی کۆمۆنیستی لەم قۆناغەدا لەم ڕێگایەوە جەبەجەدەبیت.
پەویستە جەنگ بوەستێت" تەنها بەمانای وەستانی" تەقە" نیە. بەکو بەمانای نەمانی تەواوی کێشتی یە جەنگی و سەربازییەکانی ئەمریکاو ڕوسیا و ووڵاتانی دیکەیە لە ناوچەکە و دەریای سپی ناوەراست و تەواوی پێگەو بنکە سەربازییەکانیان. جیهانی ئەمرۆ نە پەویستی بە بارچاوشی ئەمریکایە وە نە بە حەیتی ڕوسیا. هەروەها بەمانای وەستانی ناردنی " جیهادییەکان" و وەستانی فەرکردن و پەروەردەکردنیانە، وەستانی کۆمەکی مالی و مرۆیی و، هەواگری و سەربازییە بەم هیزانە، بەینی کۆنەکانی ڕاگەیاندیانە لە کۆنەئاسمانیەکانەوە بگرە تا دەگاتە فەیسبوک و تویتەرو لە هەزە تیرەرسیتەکان و فەتواچیەکانیان. قەدەغەکردنی موتلەقی ڕەوانەکردنی چەکە بە ڕەکخراوو هیزو گروپە تیرەر یست و میلیشیا جیاوازەکانیان. جەنگ دەبیت بە فەوری بوەستێت. هەموو دونیا تەنانەت ئەوانەش کە زەر گوندانە بیستنی هەوالەکان یان ئەوانەی کە ئاگری شەڕەکانیان زەر لەدورە لە نیوزلاندەوە بگرە تا دەگاتە ئالاسکا… لە جیهانەکی ئامن و ئارامدا گوزەران ناکەن. وەستانی جەنگ بەرژەوەندی هەموو ئەوانەش دابین دەکات چ جا بگات بە ملیارەها ئینسان کە لە ڕۆژهەلاتی ناوەراست و جیهانی عەرەب و ئەوروپاو ڕوسیاو ئەمریکا

دژین. واتە ئەوانەی لە ناوجەرگەی جەنگ و دەوروبەرەکەیدا گوزەران دەکەن، یان وولاتەکانیان دەرگیرە لەم جەنگەدا.
سەرەتا دەبێت ئەم جەنگە بوستێت. بەلام وەستانی واقعی جەنگی نەوان ئەمریکاو هاوپەیمانانی لە بەرانبەر روسیاو هاوپەیمانانیدا...واتە وەستانی واقعی جەنگی بە وەکالەت. کە ئیتر بەرەی نەسرەو داعش و جەیشی ئەلئیسلام و هەموو جند اللە و مقدەسەکان و یەکخراوی تورکمەنستانی یە ئیگەریەکان و حکومەتی سوریاو پیویستە تاقە ئابگرن وەک هەنگاوی یەکەم. کە دەلەم پیوسیتە تاقە ئابگرن، مەسەلەکە ئەویە وە پەم وابێت دوای شەرو قەیرانی شاری ئەلیبە بە هەموو کەس ڕەشنە کە ئەو هەزانە بە ئەمری سعودیەو ئەمریکاو قەتەر و تورکیا سیاسەتی تیرەریستی خەیان پیادەکەن. بەهەمان شیوە سوریاو حزب اللە و میلیشیاکانی دیکە بە ئەمری روسیاو ئێران. مەسەلەی سەرەکی سەرەتا وەستانی جەنگە لە سەنتەری کێشەی ناوچەکەدا سوریاو بە دیاریکراوی لە " حەلەب" ئەلیبەدا. لە حەلەبەوە چارەنوسی بەرەکانی دیکەی جەنگ و مەیدانە جیاوازەکانی شام یەکلا دەبێتەوە، لە یەمەن و لیبیاو عیراق... وە تەنانەت هەلبژادنەوەی سەرەکی تازە بە لوبنان کە دووساڵ زیاترە ستەکە. شامی موسڵ مەیدانیکە بەلام هەجگار هەمەن تر دەتە پێش چاو بە بەراورد لەگەڵ " ئەلیبە"دا. تەنانەت دواکەوتنی شامی موسڵ تا ئێستا بە ئاستەکی زەر دەگەڕێتەوە بە یەکلای نەبونەوەی حەلەب. بەمانایەک پەکەوە بەستنەوەی گرتنەوەی موسڵ بە خواردنی بەرژەوەندی نەک تەنها لە عیراقدا بەڵکو پێش ئەوە لە سوریادا وە دابینکردنی ئەم ئامانجە، ئامانجێک کە پەم وانیە لە دوا لەکدانەوەدا سەر بگرێت بە تایبەت بە ئەمریکاو سعودیە. شامی موسڵ گرینگە، بەڵام لە پێشەوە ڕەشنە کە بە قازانجی کام بەرەی ئەم جەنگە جیهانیە تەواو دەبێت. بەیە کێشە و قەیەان و شامی موسڵ پێش ئەوەی شەرەکە دەست پێبکات ئەنجامەکەی ڕەشن بوەو کاریگەریەکی یەکلایکەرەوەی نابێت بەسەر جەنگەکە لە ناوچەکەو تەنانەت بە یەکلایکردنەوەی مەسەلەی دەسەلات لە عەراقدا.
پرسیار دەکرێت و دەوترێت ئەی شامی دژی داعش و هەزە تیرەریستەکانی دیکە چۆن و چی بەسەر دێت؟ ئەوە نیە موسڵ بە دەست داعشەوەیە، ئەی نابێت رزگار بکریت؟! ئەی نابێت سوریا و حەلەب لە جبهەی نوسرەو" جەیش ئەلفەتح" تیرەریستەکانی دیکە پاک بکرێتەوە؟! ئەی ئەگەر ئەمریکا دژی تیرەریزم کار ناکات و درێ دەکات ئەی روسیا ئەوە نیە لە تیرەریستەکان دەدات؟! ئەی نابێت حسابی خەمان لەگەڵ هەزەکی تیرەریست و دەندەی وەک داعش یەکلا بکەینەوە؟! وە پرسیار گەلەکی دیکەی لەم بابەتە.
"شامی دژی تیرەر" ی نەوان ووەاتانی زلهەز یەکەکە لە درێ گەورەکانی

میژووی ئەم سەردەمە. بەشداریکردن لە هەرشەکدا بۆ قازانجی لایەکی شەرکە لە دوا لیکدانەوەدا بۆ قازانجی قوتبەکی جیهانی تۆاو دەبێت. لە هەلومەرجی ئێستادا ناتوانێت دژی " داعش" بجەنگیت لە بەرکانی شەدا بۆلام سەر بۆلایەک لە لایەنکانی ئەم جەنگە فراوانە نەبیت. " یەدەپە" لە سوریا زەر هەوڵی دا کە وانیشان بدات کە هەزەکی سەربەخۆیە، ئێستا ەشنە لە پاڵ کەدا دەجەنگێت. لە بناغەوە مەسەلەکە ئەوەیە، کە جەنگ و شەری ئێستا جەنگ نیە دژ بە تیرەرو تیرەریزمی ئیسلامی داعش و نەسرەو ئەوانی دیکە. دەرکەوتن وبەهەز بوونی هەموو ئەو هەزە تیرەریستی و ملیشیاکانی دیکەی وەک حەشدو حەسیەکان و ...لە بناغەوە بە هەی ئەم جەنگە گەورەیەوە بوە لە ناوچەکەدا. بە نەمانی داعش لە موسڵ و بەرەی نەسرە لە ئەلیبەدا جەنگە کەتای پێ نایێت ئەگەرچی هەریەکەیان ئاماژەیە بە سەرکەوتنی لایەکی جەنگەکە.

پێویستە ئەم جەنگە بوەستێت. هەر هەزو کەس و لایەنێک بە واقعی خەباتکارە دژ بە تیرەریزمی ئیسلامی سیاسی و دیەوێت باری گرانی ئەم بزوتنەوە سیاسی یەو تیرەرکەی بەسەر شانی خەڵکی ناوچەکەو جیهانەوە نەهێڵێت پیویستە لایەن و هەزێک بێت دژ بە جەنگ و خەباتی خەی فراوانتر و ێکخراوتر بکات لە پەناو وەستانی جەنگدا، بەئەوەی پەگەو هەزو نفوزی تیرەریزم و هەزە تیرەریستەکانی وەک داعش و نەسرە، ناکام بە کاریگەر بکرێنەوەو دواتر لە پرسیەکەی دواتری دوای جەنگدا بە کاری سیاسی و فکری و سەربازی بێتەواوی رەل و پەگەی ئەم هەزانە نابوت بکرێت.

بەهیچ شیوەیەک نابێت تیەوانین و بیرکەی دژی" تیرەر" یان دژ بە "ئیسلامی سیاسی" سایە بکشێتە سەر بیرکردنەوەو هەنگاوە عەمەلی و سیاسەکاندا. بزوتنەوەی کەمانیستی لە بناغەوە بزوتنەوەی دژ بە ئیسلامی سیاسی و هیچ بزوتنەوەیەکی دیکە نیە، بەکو بزوتنەوەیەکە دژ بە سەرمایەو سەرمایەداری. ئیمە ناتوانین بە فعلی دژی تیرەر بین و لە هەمانکاتدا ئەلیبەو موسڵ و ... بسپەرین بە نادیار، بسپەرین کە هەموو هیزەک دەتوانیت دژ بە تیرەر بێت یان ناتوانین ەگایان پێ بگرین. پیویستە جەنگ بوەستێت، بە ئەوەی فعلەن ێگایان پێ بگرین کە نەتوانن دەخاەت بکەنەو ئاگری جەنگەکە فراوان بکەنەوە. فراوان بونەوەی جەنگەکەو مەیدانی شەکان تا زەر تربن و دەخاەتی ووەاتانی زلهەزو کەنەپەرستانی سەرمایەداری ناوچەکەی تیدا بێت بەهەمان ئاست ئەمە لە بنەبرکردنی تیرەرو هەزە تیرەریستەکان دور دەکەوینەوە. موسڵ بە هیچ شیوەیەک بەجەنگی ئەو هیزانە پاک ناکرێتەوە لە تیرەریزم، بەشیکی زەری تیرەریستەکانی ئەم شارە خەڵکی موسڵن و کەنە بەعسین و چەکەکانیان دادەنێن و لەوە

دەمێنێوە دەبن بە داعشی مەدەنی. لە شوێنی خۆیان دەمێنێوە وەبەتایبەت کە بەندو بەست و ڕێکەوتنی نهێنی لەم نێودا هەی خۆی دەگێرێت، وە بەتایبەت کاتێک کە ئەمریکاو سعودیە چاویان بڕیوەتە بڕژەوەندییەکانیان لە سوریا. بۆیە دەستەواژەی" دژی تیرۆر" "distraction –الهاء- یەکی سیاسی گەورەیە کە هەموو میدیای " ئازادی" جیهان تیایدا کارایە. واتە تەنها بە بەلایدا بردنی خەلک و ڕژێی گشتی دونیایە. ئەگەر نا لەم قۆناغەدا تا ئێو هەزانێ لەی بدەن تیرۆریزم گەورەتر ئەبێت. ئەفغانستان سەرەتاکەی بوو، ئەگەر چی ئێوکات چوارچیوەی گشتی سیاسەت و پێگەی هەڕکان زۆر جیاوازی هەبوو، روسیاو چین بە هیز بوون و ئیدعایەکی گەورەی وەکو ئەستایان نەبوو، ئەمریکاو هەر بە خۆی بوو. بەڵام بە لیدانی تالیبان و قاعیدە لەوە، لەلایەن ئەمریکاوە، ئێو ئەنجامەی هەیە کە ئەستا دەیبینین. ئێوکات سیاسەتی بزوتنەوەی ئەمە سیاسەتکی ناکارا بوو.
هەر بزوتنەوەو جوڵانەوەیەکی دیکە لە پەناو مافە سیاسی و مەدەنیەکاندا، ئەگەر توانای سەرهەڵدان و گۆشەسەندنی هەبیت لەم هەلومەرجەدا پێویستە لەم ڕاستایەدا بگەر بخرێت. تەنانەت چارەسەری برسیتی و هەژاری لەم قۆناغە دیاریکراوەدا مەژووەدا بەستراوەتەوە بە وەستانی جەنگەوە.
" پیویستە ئەم جەنگە بوەستێت" میکانیزم و هەنگاوە پراتیکیەکانی جێبەجێکردنی ئەم ئامانجە، کارەکی گەورەو ماجستیانەی پیویستە لە ئاستی ناوخۆی ووڵاتانی زلهێز وئێو وولاتانەی کە دەرگیرن لە گەڵ جەنگداو وە هەروەها لە ئاستی جیهانیدا. لێرەدا ئەم خاڵە گشتیانە دەخەمەڕوو.
یەکەم: بگەڕخستنی بزوتنەوەی دژی جەنگ لە ئاستی جیهانیدا: ئەمکارە لە هەلومەرجی ئێستادا. کارەکی سەخت و بەردەوام وەکخراوی پێویستە. خاڵک وە ڕژێی گشتی جیهانی بگشتی زۆر چەتە دواوەو لەدوای ٢٠٠٣ ەوە کاری لەسەر دەکرێت بە ئێوەی بزوتنەوەی دژی جەنگی ئەمریکا بە سەر عیراق دوبارەنەبیتەوەو. ۆژئاوا لەم کارەیدا سەرکەوتوبوە. میدیای ئازادی نەکەر ەڵی کاریگەرو بەرچاوی هەبوە لە جەخستنی ئەم دیاردەی پاشکشەی ەڵئی گستی و خاڵکی ئەوروپا بە قازانجی بورژوایی ووڵاتانی خۆیان و تەاونینی ئەوروپا- سەنتەر. هەڵقەی سەرەکی ئەمکارە کەمنیستەکانن. بەفەوری پیویستە دەست بەمکارە بکرێت. کەسایەتیە ئازادیخوازو چەپ و ابەرانی کێکاری و هەوەدان بە دەرکەوتن و گەیاندنی ئەم سیاسەتە بەهەر شیوەیەکی گونجاو و سود وەرگرتن لە فەیس بوک و تویتەر… دەکەونە چوارچیوەی ئێو کارانەوە کە پیویستن. بەڵام ئەم بزوتنەوەیە دژی جەنگەو بەم پە یە جەگای هەموو کەس و هەزو لایەن و ەڵکخراو سەندیکاو …یەکی

تیـــدا دەبـێتـەوە کە دژی ئـەم جـەنگـە جیهـــانی یـە، بـە هـەر بـەچـــون و تـەوانینـەکـەوە کە هـەیانە. ئـەمکارە لـە هـەر ووڵاتیکـەوە دەکرێت دەست پـێ بکرێت: ئـەمریکا، بـەریتانیا، فـەرەنسا، ئـەڵمانیا، سوریا، عـێراق، هـەر ووڵـاتـێکی دیکـە. لـە هـەر ووڵاتـێکـدا دەکرێـت وەک سـەرەتایـەک " کـەمیتـەکـانی دژی جـەنـگ" پـێک بهـێنرێـت لـە چـەنـد کـەسـایـەتی و حـزب ولایـەنـێک.

دووەم: لـەناوخـەی ئـەو ووڵاتانـەی کـە دەرگیرن لـەگـەڵ جـەنگ: لـە سوریا و عیـــراق و وولاتـــانی دیکـە. وەســتانـەوە بـەرانبـەر بـە جـەنـــگ لـەم ووڵاتانـەدا هـەم لـەلایـەن روسیا و ئـەمریکاو سوریاو عیراقـەوە وهـەم لـەلایـەن میلشیا جـەراوجـەرەکانـەوە میدیای ئازادی نـەکـەر وای نیشان دەدات کـە بـــــزوتنـەوەی لـەم چـەشنـە لـەگـەڵ تیـەریســـتـەکانـە. بـەیـە لـەمبـارەوە پیویستی بـەکاری زیاترە. کاری زیاترو چرتر لـە پـێویـەند بـە ڕیسـواکردنی نـاوەڕۆکی ئـەم جـەنگـە، ئـاشکراکردن و ڕیسـواکردنی سیاســـەتـەکانی تـەواوی لایـەنـەکـــانی ئـەم جـەنگـە. هـەنـــانـە مـەیـــدانی بزوتنـەوەی فراوان بـەرانبـەر بـە جـەنگ. هـەشنکردنـەوەی فراوانی ئـەوئ کـە دژ بـە جـەنگ بوون وە وەستانی جـەنگ لـە باری واقعیـەوە بـەمانای دژی تیـەرەو هـەڵـە تیـەریستـەکانـە، خـەباتکارانی سـەرەکی دژی تیـەر، خـەباتکارانی سـەرەکی دژی جـەنگن. ئـەم بزوتنـەوەیـە لـە سـەرەتاوە دەبیت بـە هـەشنی مـەوقعیـەتی خـەی بناسـێت و لـەگـەڵ هـەر هـەنگاوێکدا بـە پـێشـەوە هـەوڵ بدات خـەی چـەکدار و ڕێکخراو بکات. پشتگیری هـەر بزوتنـەوەو نـاهـەزایـەتیـەکی جـەماوەری وکـێکـاری لـە پـەنـاو مـافـە سیاسـی و ئابوریـەکانـدا ئـەگـەر هـاتـە بـەرەو. هـەر ئیســتا لـە کوردوســتان جولانـەوەیـەک بـە موچـە لـە ئارادایـە، لـەمبـارەوە پیویستـە پشتگیریی بکریتو هـەوڵ بدرێت بـە بـە دەستهـێنانی خواستـەکانیان" دابینکردنی موچـە". بـەڵام کاری کـەمـەنیستـەکان لـەوە زیاترە.

سـێهـەم: دەرکـەشـانی بـەیـانـەکی هـاوبـەشی کـەمـەنیسـتی نـەوان هیـزە کـەمـەنیستی یـەکان: لـەمبـارەو مـەبـەست لـە نوسینی بـەیـانیکی هاوبـەش نیـە بـەتـەنهـا. بـەڵکو کاری هاوبـەش لـە ئاستی دەرەوەو هـەر جـێگایـەک کـە گونجاوە. هـەوڵدان بـە کـەکردنـەوەی هـێزە کـەمـەنیستـەکان لـەسـەر پایـەی سیاسـەتی دژی ئـەم جـەنگـەو دروشمـی" پیویسـتـە ئـەم جـەنگـە بوسـتـەت". هـەنگاوێ دووەمی ئـەمکارە ڕوکردنە هـەموو لایـەنو هـێزیکی دیکـەی سیاسی چـەپ، و دەست پـێکردنی کـەمپـەینـێکی سیاسی فراوان لـە نـێو ڕێکخراوە کریکـاری و ئـەحزابـی چـەپـدا. بـەشیکـی ئـەمکـارە پـەوپاگـەنـدەیـە بـە بـڕەودان و بلاوکردنـەوەی ئـەم سیاسـەتـە وبـەشـێکی دیکـەی بـە کـەکردنـەوەی هـێزە.

١٥ئوکتـۆبـەر٢٠١٦

Saman.karim5@gmail.com

کە من موسڵمان بم و موخەیەر نەبم، بە دەبە تاوانبار بم؟ … دەرسیم

لە ئیسلامدا بگوترێ قورئان و ئایینەکەیان، هیچ مرۆڤێک موخەیەر نییە و بەکو تەکەا موسڵمانەرن.
موخەیەر، واتە مرۆڤەکان بە بە ناچارکردن و بە ئازاروو خەیان لگای ژیانی خەیان هەدەبژێرن و بە یار لسەر چۆنێتیی ژیان و هەفتاری خەیان دەدەن، کە چی بکەن و چی نەکەن. بەام موسڵمان پێچەوانەی موخەیەرە، واتە مرۆڤەکان خەیان بەهیچ شێوەیەک هیچ شتێک بەخەیان بە خەیان هەناب ژێرن و بە یار لسەر ژیان، چارنووسی خەیان و چۆنێتیی ژیانیان نادەن، بەکو ئەو خوداکەی محەمەدی عەبدوڵای هاشمی-یە کە شتەکان بە مرۆڤەکان هەدەبژێرە، بە یار لە چارنووسیان دەدات و هەموو شتێک بەزار بسەریاندا دسەپێنە بە بە ئەوەی خەیان ئازاروو بکەن! نەک تەنیا ئەو، بەکو هەر بەایەک تووشیان ب، ئەو خوایە بسەریان دەنە نەوەک خەیان هەکار بن!
یەکێک لە خشەویستترین مرۆڤەکانی نزیکم بەناوی (شاژن)، کە لسەر باوەو بچوونەکانم هەمیشە منی بە کافر ناودەبرد، هەروەها هەرگیز و بە تەنیا جارەکیش ئامادە نەبوو لسەر جیاوازی بیرکردنەوو باوەمان بە ئایین گوم لەبگرە و بەی هوونبکەموە کە مادام موسڵمان بم و موخەیەر نەبم، هیچ تاوانەکم نییە! بەدرژایی ماوەی سێ ساڵ، هەگەی نەدام پەی بەم، مادام خواکەت بە بە یاری خەیی و بەبە ئازاروی خەم کردوومی بە بەباوەڕ و بەقسەی تە (کافر)، بە دەبە گلەییم لەبکرە و بە تەماتبار ناوببرم؟
سەرەای ئەوەی کە (شاژن)، هەرگیز قورئانی نەخوەندبووەو، خە ئەگەر بشیخوەندایەو عەرەبییەکەی هی ئەو نەبوو بجوانی تەی بگات، هەروەها نوژی نەدەکرد و هەژووشی نەدەگرت، کەچی ئامادەنەبوو گو لە بچوونەکانم بگرێت، یان هەکاری باوەڕ نەبوونم بە هیچ ئایین و خوایەک بە ئەو هوونبکەموە، کە لە ئەنجامی

خوەندنەوەی قورئان و سەدان سەرچاوەی تریش گەیشتووەتە ئەو باوەڕەی کە بەباوەڕەی ئایینی بە خۆم هەبژێرم!
یەکێک لە هۆکارە سەرەکییەکانی دوورکەوتنەوەی (شاژن) لێم و بەیەک نەگەیشتنمان، هۆکاری ئایینی و بەباوەڕیم بوو، بۆچوونی (لیدیا)، کە ئەویش تاکە هۆکاری دوورکەوتنەوەی لێم ئیسلام و بەباوەڕیم بوو! کە هەردووکیانم زۆر خۆشدەویست، بەڵام (شاژن) زیاتر وتادەی پەرستن، خۆ ئۆگەر بیگوتایە (من خوام)، باوەڕم پێی دەهێنا، نوێژم بۆی دەکرد، ڕۆژووم بۆی دەگرت و حەج و تەوافم بۆچوار دەوری بێژن و باڵا بەرزەکەی دا دەکرد!
هەر بۆیە، ئێم نووسینەم دەکەمە دیاری بۆ (شاژن) و هەموو (شاژن)ە کوردەکان کە جیاوازی بیروباوەڕو ئایین پەسەند ناکەن و لە ترسی ئایین، ئاگری دۆزەخ و سزاکانی نێو قورئان، دەستبەرداری خۆشویستەکانیان دەبن و خۆیان هەڵدەگرن بۆ خۆشیەکانی بەهەشتەکی خیاڵاوی کە محەمەدی قورەیشی بۆ ئۆقرەی خورافیاتی (١٤٣٧) ساڵی بەر لە ئێستای خۆی دروستی کردووە، کە دەنیام دوای مردنی هەموومان نە ئۆوان (شاژن و لیدیا)، نە هیچ ژنێک و مرۆڤێکیش ئەو بەهەشتە خیاڵییە نابینن!
فەرموون، بگەڕێی ئەو ئایەتانەی خوارەوە، کە لە قورئانی محەمەد وەرگیراون، مرۆڤکان موسڵمان و موخڵیس نین، مادام موسڵمانیش بن، کەواتە هەرچیەک بکەن هیچ تاوانێکیان ناکەوێتە ئەستۆ، خۆیشم وەکو کەسێک لەوانەی کە موسڵمانم و هەموو شتەکان بەزەبر بەسەرمدا سەپێنراوە، هیچ گوناهێکم نییە، سەرەڕای ئەوەی باجی گران و قورسی خەمم لەسەر بیروباوەڕی کوردایەتی و ئایینیم داوە:

بگەڕێی ئایەتی ژمارە (٩٦)ی سورەتی (یونس)، مرۆڤکان نێک هەر موخڵیس نین، بەڵکو لە موسڵمانیش خراپترن و بوونەتە گاڵتەجاڕی خوا و ئەو وەکو بەراز ڕەفتار و بەرخودیان لێگەڵ دەکات.
ئێم ئایەتە دەڵێ: (**إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لاَ يُؤْمِنُونَ** ٩٦).
واتە: (کەسانێک کە خوادا غەزەبی لێگرتوون، باوەڕ ناهێنن).
دەبێ ئەوە چ خەوایێک بێ، کە بەمشێوەیەو هەر لەخۆا غەزەب لە خەڵکەکە بگرێ و کەوە کوڕیان بکات لە ئاست دۆزینەوەی ڕێگەی ڕاست و هەر خۆی گومڕایان بکات و سەریان لە بشێوێنێ، لەکاتێکا خوا بە بەزەیی، دەفراوان، بەخشندە و لێبووردە ناوی دەرکردووە؟ بگەڕێی ئێم ئایەتە، ئەوە خوایە، پێشکی لە قورئاندا باسی ئەوەی کردووە، کە کەسانێک باوەڕ ناهێنن، چونکە خوا غەزەبی لێگرتوون، کە منیش یەکێکم لێم غەزەب لێگرتووانێ!

بگوڕی ئایەتی ژمارە (٢٥)ی سورەتی (الأنعام)، بەمان دەردەکەوێ کە خوا چرای باوەڕی هەندێک کەسی پێ تێکردووە و بەهیچ شێوەیەک تروسکایەک باوەڕی لە بەدی ناکرێت و تێنانێت گوێچکەکانیشی کەڕ کردوون بۆ ئەوەی گوێیان لە بانگەوازی بەناو هەقی قورئانەکەی محەمەد نەبێ.
ئەم ئایەتە دەڵێ: (وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَن يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا ۖ وَإِن يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَّا يُؤْمِنُوا بِهَا ۖ حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ٢٥).
واتە: (ئەمە پەردەمان بەسەر دڵیاندا کێشاوە تاوەکو تروسکایی باوەڕیان لە هەستیەت و گوێچکەکانی ئەوانمان کەڕ کردووە تا وشەی هەق نەبیستن).

بگوڕی ئایەتی ژمارە (٩٣)ی سورەتی (النحل)، مرۆڤەکان موسڵمانەرن، واتە وەکو مەگەل لەلایەن خواوە دڵهاژورەن، نەک خۆیان ئاراستەی ژیان و باوەڕی خۆیان دیاری بکەن!
ئەم ئایەتە دەڵێ: (وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِن يُضِلُّ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ ۚ وَلَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ٩٣).
واتە: (خۆ ئەگەر خوا بیویستایە دەیکردن بە یەک نەتەوە، بەڵام هەرکەس خوا بیەوێت گومرای دەکات و هەرکەس بیەوێ دەیخاتە سەر ڕاستەڕێ، بەگومان لێتان دەپرسن کە ئەوە چیتان کردووە).
ئەو پرسیارە نالەژیکە چییە کە دەپرسێ: (ئەوە چیتان کردووە)؟ خوا کە منی موسڵمان کردبێ و مەخێرای نەکردبم، با هەر خێشی وەڵام بداتەوە، کە من چیم کردووە! ئەمە وەکو ئەوەیە، کە تۆ لەنێو ئەتەمبێلێک لەتەک شوفێرەکە دانیشتبیت و دەست، قاچ و چاوەکانت بەسترابێ و شوفێرەکە خەی هەدەرێنی، کەچی تۆ بە تاوانبار دابنرێیت!

بگوڕی ئایەتی ژمارە (١١٨)ی سورەتی (هود)، بەمان دەردەکەوێ کە خوا نەیویستووە هەموو مرۆڤەکان سەر بە یەک نەتەوە بن، باشە ئەگەر خوا لەتوانای دابایە هەموو مرۆڤەکان بکات بە یەک نەتەوە، هەر خێشی نەیدەتوانی بە تەبایی بیان گونجێنێ و بیکێشێ بژین؟
ئەم ئایەتە دەڵێ: (وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً ۖ وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ١١٨).
واتە: (خۆ ئەگەر خوا بیویستایە دەیکردن بە یەک نەتەوە، بەڵام

بەردەوام هەر ناتبا دەبوون).

بگوڕی ئایەتی ژمارە (١٢٥)ی سورەتی (الأنعام)، دیسان مرۆڤکان موسڵمانەن، واتە خوا مرۆڤکانی وەکو ئاژەڵ داوەتە پاش خۆی و هەڵچنان لە دڵکات! خوا کەی بوو سنگی دڵکاتەوە و ڕێگای ڕاستی پیشان دەدات و کەی نەوە وازی لەدەستن و گومڕای دڵکات! کەواتە بە گلەیی لە من بکرێ، کە بگوڕی ئەو ئایەتە (گومڕا بووینە)؟ ئەباشە خۆ ئەوە خوایە سنگی منی نەکردتەوە بە ئیسلام و ویستوویەتی گومڕابم، کەواتە گلەیی لە خوا بکەن نەک لە خۆم! بە هەم دەبە گلەییم لێبکرێ و هەمیش سەبارەت بە خەشترین خەشیەکانی ژیان کە خەشوویستی، سڕز و دڵخەشیە، سزا بدرێم و لێیان ببڕێش بکرێم.
ئەم ئایەتە دەڵێ: (**فمن يرد الله أن يهديه يشرح صدره للاسلام، ومن يرد أن يضله يجعل صدره ضيقا حرجا كأنما يصعد في السماء كذلك يجعل الله الرجس على الذين لا يؤمنون** ١٢٥).
واتە: (هەرکەسێ خوا بیەوێت هیدایەتی بدات، ئەوە سینەی ئامادە دڵکات بە ئیسلام، ئەو کەسەش خوا بیەوێت گومڕای بکات، ئەوە دڵی دڵگوشت و سنگی توند دڵکات و هەناسەی سوار دەبێت، هەر وەک ئەوەی بڕەو ئاسمان بڕز بێتەوە، ئا بەو شێوەیە خوا گومڕایی و پیسی هاوڕێگاری لەسەر دڵی ئەوانە دادەنێت کە باوەڕ ناهێنن).

بگوڕی ئایەتی ژمارە (١٣)ی سورەتی (السجدة)، مرۆڤکان نەک هەر موخەیەر نین، بەڵکو لە موسەیەریش خراپترن و گاڵتەجاڕی خوان، ئەو بە سەیرانی خۆی وەکو مەیمون مامۆیان لەگەڵ دڵکات و هەر دەبە دڕەخ بە مرۆڤکان پە بکاتەوە.
ئەم ئایەتە دەڵێ: (**وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدَاهَا وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ** ١٣).
واتە: (بگومان ئەگەر بمانوویستایە هەموو کەسکمان هیدایەت دڵکرد، بەڵام بەیاری من ئەوەیە دڕەخ هەر بە جنکە و مرۆڤی تێکڕا پە دڵکەم).
دەبە ئەوە چ خوایەک بێ، کە پێشتر بەیاری خۆی دابە سەبارەت بەوەی کە هەر دەبە دڕەخ بە مرۆڤکان پە بکاتەوە؟ کەواتە خوا بگوڕی کردەوەی مرۆڤکانیش پاداشتی مرۆڤکان ناداتەوە و هەر بە ئارەزووی خۆی و بە خەشی خۆی ڕەوانەی دڕەخیان دڵکات!

بگوڕی ئایەتی ژمارە (٢٧)ی سورەتی (الرعد)، تەواوی مرۆڤکان موسڵمانەن و هیچ شتەکی بە بایەخیش تانانێت ئەگەر بەقەد دەرزییەکیش بە بە ئارەزووی خەیان نییە! هەمووی خوایە بەیار لەسەر چاکەو

خراپی مرۆڤکان دەدات، هەرکەسەکی بوو بەرەو چاکی دەبات و هەرکەسەکی نەوە سەری لەدەشوونن و وای لەدەکات خراپ بکات! کەواتە چاکە و خراپە بەدەست مرۆڤکان نییە و خوا بەهەی مرۆڤکانەوە ئەنجامیان دەدات! خۆ ئەگەر ئەو بڕیارزووی خۆی منی گومڕا کردبە، دەبێ چ دەسەڵاتێکی خوام هەبێ و بە لەسەر گومڕابوونم کە گوایە خوا گومڕای کردووم، لەسەر زەوی بەدەستی ئەو کەسانەی کە زەر خەشم ویستوون و بە بەشێک لە خەمم زانیون سزا بدەم و لە ڕۆژی زیندووبوونەوەش دوای مردنم ئەمجارەیان بەدەستی خواکەیان سزا بدەمەوە فڕە بدەمە نەو گەرمترین و دڕژترین ئاگری دۆزەخ؟ بە دەبێ بە یەک هەڕەیان تاوان دووجار سزا بدەم، سزای یەکەمم مەدەن و با دوای مردنم سزا بدەم، کە بەدنیایی بەرگەی ئەو سزایە دەگرم، بەڵام بەهیچ شێوەیەک بەرگەی سزای (شاژن) ناگرم، کە ئاگرێکی سەختترە لە ئاگری دۆزەخ و بتەواوی سووتاندوومی؟
ئەم ئایەتە دەڵێ: (**وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ ۚ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أَنَابَ** ٢٧).
واتە: (ئەوانەی بەباوەڕن، دەبڵێن، بۆچی بەڵگەیەکی لە خواوە بە نەهاتووە، بۆ خوا هەرکەسێکی خۆی ئاڕزوو بکا گومڕای دەکاو هەرکەسێکیش بەرەو ئەو بگەڕێتەوە ڕاستیی دەکا).

بەگوێرەی ئایەتی ژمارە (٣٩)ی سورەتی (الرعد)، خوا بڕیارزووی خۆی هەندێک شتی کەسانێک لە (لەوحی مەحفوز) دەسڕێتەوە، یان بڕی دەنووسێ و زیادی دەکات! باشە ئەی کوا دادپەروەری، بڕیی، بڕوێژدانی، دانایی و ژیری خوا، کە ئەو بە ئاڕزووی خۆی شت بسڕێتەوەو شتی دیکەی لە جێگە بنووسێ؟
ئەم ئایەتە دەڵێ: (**يَمْحُو اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثْبِتُ ۖ وَعِندَهُ أُمُّ الْكِتَابِ** ٣٩).
واتە: (خوا بە ویستی خۆی شت دەکوژێنێتەوە و لە جێی دادەنێ و دایکی هەموو کتێبانیش لای ئەوە).

بەگوێرەی ئایەتی ژمارە (٧٩)ی سورەتی (النساء)، مرۆڤکان نەک تەنیا موسڵمان، بەڵکو هەر چاکەیەک بکەن ئەوە خەیان نین کە چاکەکان دەکەن، بەڵکو ئەوە خوایە چاکەکان دەکات، بەڵام مرۆڤکان هەر خراپەیەک بکەن ئەوە خەیانن ئەنجامی دەدەن و خواش لە چاکەکردن گەرەنتی داوەتە خۆی کە چاکەکانی مرۆڤ هی ئەون و گەرەنتیشی بە خراپەکردن داوەتە مرۆڤکان کە خەیانن هەر خراپەیەک بکەن! ئەوە ڕەک وەکو ئەو عەرەبیە کە لەگەڵ کوردێک دەچنە ڕاو و ئاسکێک و

کەروەشکەک دەگرن و لەکاتی دابەشکردندا عارەبەکە بە کوردەکە دەڵێ: (چ دەڵێی ئاسکەکە بە من و کەروەشکەکە بە تۆ، یان کەوەشکەکە بە تۆ و ئاسکەکە بە من)؟
ئەم ئایەتە دەڵێ: ﴿مَّا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ۖ وَمَا أَصَابَكَ مِن سَيِّئَةٍ فَمِن نَّفْسِكَ ۚ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ٧٩﴾.
واتە: (تووشی هەرچی چاکەیەک ببی لە خواوەیە، تووشی هەرچی خراپەیەکیش ببی لە خۆتەوەیە، تەمان ناردووە بە سەر خەڵکی بە پێغەمبەرایەتی، ئەوەندەش بەسە کە خوا ئاگادارتە).

بەگوێرەی ئایەتەکانی ژمارە (٦-٧)ی سورەتی (البقرة)، خوا بە محەمەدی بەناو پێغەمبەری خۆی دەڵێ: (ئەوانەی بەباوەڕن ئاگاداریان بکەیتەوە یان نا هەر وەکو یەکە و باوەڕ ناهێنن)، ئەگەر ئەو پشتر مەری خۆی بەسەر دە و گوێچکەیاندا نابە و پەردەی بەسەر چاوەکانیاندا هەنابە، چۆن باوەڕ دەهێنن؟ ئەی کەواتە محەمەدی بەچی ناردووە کە نەتوانێ باوەڕ بە بەشێک لە مرۆڤەکان بهێنێ؟
لێرەدا ئایەتی ژمارە (٦)، هێڵێک پێچەوانەی ئەم ئایەتانەی سەرەوەیە کە لە هەمووياندا باسی ئەوە دەکرێ کە خوا خۆی بەیاردەرێ و شتەکانی بەزەر بەسەردا سەپاندوون و بەئارەزووی خۆی کەسانێکی گومڕا کردووەو کەسانێکی تریش ڕێگای ڕاستی پیشان داون، کەچی لەم ئایەتەدا خوا باسی ئەوە دەکات کە هەوڵدان لەگەڵ بەباوەڕان کارێکی بەسوودە و ئەوان هەرگیز باوەڕ ناهێنن! بەڕاستی لەم کارەی خوا دانا، بەتوانا، زانا، بەدەسەڵات، دادپەروەر، بەزەیی و بەسۆز تێناگەم؟ ئەی خوا بگەڕێ ئەم هەموو ئایەتە ناڕەت: (ئەگەر بمویستایە واو وام دەکرد)، ئەی بە نایەوەت کارێکی وابکات کە نە مرۆڤەکان تووشی ئەم هەموو هەڵە، سەر لێشێوان و تاوانە بکات و نە خەیشی تووشی دەردەسەری لەکەینەوەو سزادان بکات لەگەڵ مرۆڤەکان؟
ئەم دوو ئایەتەی دەڵێن: ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ٦، خَتَمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ ۖ وَعَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٧﴾.
واتە: (بەڕاستی ئەوانەی کە بەباوەڕ بوون ئاگاداریان بکەیت یان نکەیت وەکو یەکە بۆیان، باوەڕ ناهێنن. خوا مەری ناوە بەسەر دە و گوێیانداو پەردەی بەسەر چاویاندا هەناوە، هەر بۆیە سزایەکی سەخت چاوەڕێیانە).

بگوڕی ئایەتی ژمارە (٢٢)ی سورەتی (الحديد)، مرۆڤکان نەک بەتەنیا موسیبەتەکان بەڵکو هەر تاوانێک بەدەستی مرۆڤکان ئەنجام دەدرێ، هیچ تاوانێکی ئەوانی تێدا نییە، چونکە خودا پێشتر لای خۆی لە لەوحی مەحفوز هەمووی دیاری کردووە کە چی دەکەن و چی ناکەن!
بگوڕی ئەم ئایەتە، خودا دڕەهنڕێکی بەویژدان و مرۆڤکانیش ئەکتەرن و بگوڕی ئەو دۆقی کە خوا بۆی دیاری کردوون نمایشی خۆیان لەسەر شانۆ (زەوی) پیشان دەدەن!
ئەم ئایەتە دەڵێ: (مَا أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَا ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ٢٢).
واتە: (هەر بەڵایەک ڕووداو لە زەویدا یان بەسەر خەتان دە، کە لە لەوحی مەحفوز تۆمارمان نەکردبێت پێش ئەوەی ڕووداوەکە بەسەرتان دا بێت، ئەو کارەش بۆ خوا زۆر ئاسانە).

بگوڕی ئایەتی ژمارە (٣٩)ی سورەتی (الأنعام)، مرۆڤکان موسیبەتەکان بە بیاردان لەسەر هەڵبژاردەو چارەنووسی خۆیاندا نییە، چونکە تەنیا خوایە هەرکەسێکی بوێ ئاستەنگی دەکات و دواتر ڕەوانەی بەهەشتەکەی محەمەد و خێی دەکات، هەرکەسێکیشی نەوێ گومڕای دەکات و فڕێی دەداتە نەو ئاگرێ هەمیشەییەکەی دۆزەخ!
ئەم ئایەتە دەڵێ: (وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُمٌّ وَبُكْمٌ فِي الظُّلُمَاتِ ۗ مَن يَشَإِ اللَّهُ يُضْلِلْهُ وَمَن يَشَأْ يَجْعَلْهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ٣٩).
واتە: (ئەوانەی کە ئایەتەکانی ئەمەیان بە درۆزانی، کڕوو ماڵن و لەناو تاریکیدان، بگومان ئەوەی خوا بیەوێت گومڕای دەکات و ئەوەش کە بیەوێت دەیخاتە سەر ڕێبازی ڕاست و ڕەوان).

بگوڕی ئایەتی ژمارە (٥٦)ی سورەتی (القصص)، مرۆڤکان موسیبەتەکان بە بیاردان لەسەر هەڵبژاردەو چارەنووسی خۆیاندا نییە، نەک ئەوان محەمەد-یش ناتوانێ ڕێگای ڕاست پیشانی هیچ کەسێک بدات کە خۆشی دەوێ، بەڵکو هەموو دەسەڵاتێک بەدەست خودا خۆیەتی! کەواتە ناردنی محەمەد وەکو پێامبەرێکی خوا بەسوودە و ناردن و نەناردنی وەکو یەکە!
ئەم ئایەتە دەڵێ: (إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَن يَشَاءُ ۚ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ٥٦).
واتە: (تۆ ناتوانیت ئیمان و باوەڕ ببەخشیت بەو کەسەی خۆشتدوێت، بەڵکو خوا هەرکەسێکی بوێت دەیخاتە سەر ڕێگای ڕاست و ئیمانی

پەدەبەخشێت، خوایش ئاگادارە بەوانەی کە ڕەبازی).

بگەڕێی ئایەتی ژمارە (٢٧٢)ی سورەتی (البقرة)، هەم دیسان مرۆڤکان موسڵمانەن و هیچ دەسەاتێک لەدەست خیانەدا نییە بە بیاردان لەسەر هەبژاردەو چارنووسیاندا! خودا لێرەدا دووبارە محەمەد ئاگادار دەکاتەوە کە سەبارەت بە ئاستەڕ کردنی مرۆڤکان هەموو دەسەاتێک لای خیەتی و محەمەد بەی نییە دەست تێکەڕ بکات لە کارکانی ئەودا.
ئەم ئایەتە دەڵێ: (لَّيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَن يَشَاءُ ۗ وَمَا تُنفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلِأَنفُسِكُمْ ۚ وَمَا تُنفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ ۚ وَمَا تُنفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ٢٧٢).
واتە: (هیدایەتکردنی ئەو خەڵکە لەسەر تە نییە، بەڵام خوا هیدایەتی ئەو کەسە دەدات کە دەیەوێ، هەر خێرێکیش بکەن، ئەوە قازانجکەی بۆ خۆتانە، ئەوە هیچ شتێک ناببەخشن مەگەر بە ئارەزامەندی خوا نەبێت و هەر خێرێکیش بکەن پاداشتەکەیتان دەست دەکەوێتەوە، ئەوسا ئەوە هەرگیز ستەمتان لێناکرێت).

بگەڕێی ئایەتی ژمارە (٩٩-١٠٠)ی سورەتی (یونس)، مرۆڤکان موسڵمانەن و هەموو کارێک بەدەستی خوا خیەتی و تەنانەت محەمەد ناتوانێ باوەڕ بەهیچ کەسێک بهێنێ، ئەگەر خوا خۆی ئارەزامەندی لەسەر نەبێ! ئەی باشە محەمەدی بۆ نارد، ئەوە ئەگەر ئەو ناردبێتی؟
ئەم ئایەتە دەڵێ: (وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَآمَنَ مَن فِي الْأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا ۚ أَفَأَنتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ٩٩، وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَن تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ١٠٠).
واتە: (ئەگەر خودای تۆ بیویستایە، هەموو دانیشتوانی سەر زەوی باوەڕیان دەهێنا، ئایە تۆ دەتەوێ زۆر لە خەڵکی بکەی بە ئەوەی بڕوادار بن؟ هیچ کەسێک بەبێ ئارەزامەندی خوا بڕوا ناهێنێت، خوا پیسی بە ئەو کەسانە بیارداوە کە ژیر نابن).

بگەڕێی ئایەتی ژمارە (٨)ی سورەتی (فاطر)، مرۆڤکان موسڵمانەن و دیسان خودا ئاگاداری محەمەد دەکاتەوە کە ئەو دەست نەخاتە نەو کاروباری ئەوەوە، چونکە ئەو هەر خیەتی خاوەنی دەسەات و بیاەکان!
ئەم ئایەتە دەڵێ: (أَفَمَن زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ

حَسَنًا فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ ۖ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرَاتٍ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ٨).
واتە: (ئایە ئەو کەسەی کە کردەوە ناشرینەکانی بە ڕازێنراوەتەوە و بە چاک دەیبینێت؟ بەڕاستی خوا بیەوێت هەرکەسە گومڕا بکات دەیکات، هەرکەسەکیش هیدایەت بدات دەیدات، نەکا تۆ بە خەمی ئەوانەوە تیادا بچی، خوا دەزانێ ئەوان چ کارێک دەکەن).

بگوڕی ئایەتی ژمارە (٢٣)ی سورەتی (الزمر)، مرۆڤەکان موسڵمانن و تەنیا خودایە هەندێک لە مرۆڤەکان هەڵدەبژێرێ بۆ ئەوەی ڕاستەڕێیان پیشان بدات و دواتر بە بەهەشت، ئەوانەی دیکەش گومڕا دەکات و دواتریش ئەوانەی دەزرخیان دەکات! خەم کەسەکم لەوانەی کە ئەو گومڕای کردووم و دواتریش بە ئاگری دەزرخ. کەواتە ئەوە بەیاری خوداکەتانە بە دەبە گلەیی لە من بکرێ لەسەر ئەوەی کە بەباوەڕم؟ ئەی کە خوا پشکی سزای بەباوەڕی بە دیاری کردووم کە سووتانە لە ئاگری دەزرخ، باشە (شاژن) بە تەش بە جاری دووەم بە ئاگری خۆشەویستی خەت بشۆیەکی بۆیژدان و بەبزەییانە دەمسووتێنی، کە سووتانم بە ئاگری ئەوینت لە سووتانم بە ئاگری دەزرخی خوا بە سەختتر، قورستر، بەئازار و بەژانتر دەزانم، لەکاتێکا کە هەموو ئاواتەکم ئەوپەڕی شادی، دەخۆشی، خۆشگوزاران کردن و حەسانەوەی تێیە.
ئەم ئایەتە دەڵێ: (اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مَّثَانِيَ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ ۚ وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ٢٣).
واتە: (خوا باشترین فەرمایشتی ناردەتە خوارەوە، پەرتووکە کە بابەتەکانی لەیەک دەچن، هەندێک باسیشی بەشێوازی جیاواز تیادا دووبارە بەتەوە، کە تەزوو دەهێنێت بە گیان و پێستی ئەوکەسانەدا کە ترسی خوایان لە دڵدایە، پاشان پێست و دڵیان بە یادی خوا نەرم دەبێت، ئا ئەوە هیدایەتی خوایە، کە هەرکەسی پێخشبێ، بەرەو هیدایەتی دەبا، هەر کەسیش کە خوا گومڕای بکا، کەسی دیکە هیدایەتی ناکات).

بگوڕی ئایەتی ژمارە (٨٨)ی سورەتی (الأنعام)، مرۆڤەکان موسڵمانن و هیچ شتێک لەدەستی خەیاندا نییە و هەر خوایە مرۆڤەکانی کردەتە دوو بەرەی دژ بەیەک و بەشکیان کە خەی ویستی لەسەرە ڕاستەڕێی

کردوون و بەهەشتیان پێ دەبەخشێ و بەشکەی تریش گومڕای کردوون و لە ئاگری دڕزەخ دەیانسووتێنێ! ئەمن چارم چییە و چی بکەم، کە خوداکەتان مەیلی لەسەر نەبێ و بەبێ ئارەزووی خۆم منی خستبێتە بەشی دووەم و سەری لە شێواندبم و دواتریش بە تۆپانی بنی دڕزەخ و ئاگرێ لێش پێوکێنەکە فێم بدات؟
ئەم ئایەتە دەڵێ: (ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۚ وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٨٨).
واتە: (ئەو هیدایەت کردنە لەلای خوایە، کە هیدایەتی هەرکەس لە بەندەکانی خۆی پێ دەدات کە مەیلی لێ بێ، خۆ ئەگەر هاوبەش بە خوا پەیدا بکەن، کردەوەکانیان هەمووی بەفیڕۆ دەچێ).

بەگوێرەی ئایەتی ژمارە (١٧٨)ی سورەتی (الأعراف)، مرۆڤەکان موسڵمانەرن و تەنیا خوایە هەموو شتێکی بە بیارێکی تاکەوانەی خۆی داوەو دەبێ ئەو دڕزەخەی کە خۆی دروستی کردووە پڕی بکاتەوە بە مرۆڤەکان و لەوە مرۆڤی سووتاو، سوورەوکراو، لە شیش دراو و برژاو ببینێ! دیارە خودا خۆی زۆر ماندوو بووە بە دروستکردنی دڕزەخ، خۆ ناکرێ دوای ئەم هەموو ماندووبوونەش بێکاری نەهێنێ و کەسی فێ نەداتە ناو؟
ئەم ئایەتە دەڵێ: (مَن يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِي ۖ وَمَن يُضْلِلْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ١٧٨).
واتە: (ئەوەی خوا هیدایەتی بدات ئەوە ڕێگەی ڕاست دەگرێتە بەر، هەر کەسێکیش گومڕا بکات، ئەوە هەر ئەوانن کە زیان پێگەیشتوون).

بەگوێرەی ئایەتی ژمارە (٤)ی سورەتی (إبراهيم)، سەرجەم مرۆڤەکان موسڵمانەرن، لە هەمان کاتیشدا خودا بەگوێرەی قورئان باسی ئەوە دەکات کە بە هەر نەتەوەیەک پێغەمبەرێکی بە زمانی خۆیان ناردووە! بەڵام بەگوێرەی ئەو ئایەتە و سورەتە بێت، محەمەد کە عەرەبە و بە ئەوە نەردراوە تا ئایینی ئیسلام بۆاوبکاتەوە لەنێو عەرەبدا، کەواتە ئیسلام و محەمەد هیچ پەیوەندییەکیان بە کوردەوە نییە!
ئەم ئایەتە دەڵێ: (وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ ۖ فَيُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٤).
واتە: (هیچ پێغەمبەرێکمان نەنارد مەگەر بە زمانی گەلەکەی خۆی، تا هەموو شتێکیان بە ڕوون بکاتەوە، خوا هەرکەسێکی ویستبێ گومڕای دەکا و کەشی بۆ هیدایەت (ئاستێکی) دەکاو هەر خۆی خاوەن دەسەڵات

و دانایە).

بگوڕی ئایەتی ژمارە (٩)ی سورەتی (النحل)، سەرتا مرۆڤکان موسڵمان و موخڵیار نین، دواتریش خوا بە هیچ شێوەیەک نایویستووە هیدایەتی مرۆڤکان بدات، یان هەگبەی هاستیان پیشان بدات، بەڵکو هەر بە خۆشی خۆی وای کردووە کەسانێکی زۆر گومڕاو سەر لە شێواو بن و دواتریش ئاگری دۆزەخ بە جەستەی ئەو کەسانە گەشترو گەرمتر بکات.
ئەم ئایەتە دەڵێت: **(وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ ۚ وَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ ٩)**.
واتە: (خوا هەر ئەوەندەی لە سەرە هەگبەی هاستان نیشان بدات. هەگبەی چەوتیش هەیە، ئەگەر خوا بیویستبا، هەر هەمووتانی هیدایەت دەدا بەگشتیی).

بگوڕی ئایەتی ژمارە (٤٦)ی سورەتی (النور)، مرۆڤکان موسڵمان و هەرگیز موخڵیار نین، خوا چەنی بوەت ئاوا بشێوەی کەر و هەشێواغ لەمان دەخوەت! ئەوە جارێک و دووان و دەیان نییە، کە لە قورئاندا نووسراوە، کە خوا ویستی لەسەر هەرکەسە بە هیدایەتی دەدات و هاستەمی دەکات و ویستی لەسەر هەرکەسێکیش نابە گومڕاو سەر لە شێواوی دەکات و فیلمی دەسووتێنێت! کەواتە بە گلەیی لە مرۆڤکان دەکەن کە باوەڕ بە خودا ناهێنن، بە گلەیی لە خودا ناکەن کە بە بەمشێوەیە سەری لە مرۆڤی وەکو من تێکداوەو هەگبەی لە گەڵەوە؟
ئەم ئایەتە دەڵێت: **(لَقَدْ أَنزَلْنَا آيَاتٍ مُّبَيِّنَاتٍ ۚ وَاللَّهُ يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ٤٦)**.
واتە: (چەندان هەگبەی هوونمان دابەزاند، خوا ئەو کەسە هاستەم دەکات کە ویستی لە سەرە بە هەبازی هاست).

بگوڕی ئایەتی ژمارە (٢٨٤)ی سورەتی (البقرة)، بەمان دەردەکەوێ کە مرۆڤکان نەک تەنیا موسڵمان بەڵکو هەر هیچ دەسەڵاتکیان نییە و هەموو شتێک لەلایەن خواوە بسەریاندا سەپێندراوەو ئەوان تەنیا بەیارەکانی خوا جبەجێ دەکەن، ئەوەی خوا فەرمانی پێدابێ چاکە بکات، چاکە دەکات و ئەوەش کە فەرمانی پێدابێ خراپە بکات، یان باوەڕی بە قورئان و خوا نابێ ئەوە بگوڕی فەرمانکەی خوا هەفتاری کردووە! مادام خەیشم دابێ یەکێک بم لەوانەی کە بە فەرمانی خوا باوەڕم بە خەیی و ئیسلام نەهێناوە، کەواتە دابوایە (شاژن) و کەسانی دیکەش گلەییان لە خوا بکردایە، کە بە منی بەمشێوەیە دروست و سەرگەردان کردووە!
ئەم ئایەتە دەڵێت: **(لِّلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي**

الأَرْضِ وَإِن تُبْدُوا مَا فِي أَنفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوهُ يُحَاسِبْكُم بِهِ اللَّهُ فَيَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٢٨٤).
واتە: (هەرچی لە ئاسمان و لە زەویدا هەیە خوا خاوەنیانە، ئەگەر ئەوەی لە دە و دەروناندا جێگیر بووە، دەری بخەن، یان بیشارنەوە خوا دەربارەی لێتان دەپرسێتەوە، ئەوسا لە هەرکەس بیەوێت خۆش دەبێت و هەرکەس بیەوێت سزای دەدات و خوایش دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە).

بەگوێرەی ئایەتی ژمارە (١١)ی سورەتی (التغابن)، دەردەکەوێ مرۆڤەکان موسیبەتن و هەر شتێک کە تووشیان دێ لە دەرەوەی دەسەڵاتی خۆیانە و ئەوە خوایە کە تووشی ئەو هەموو بەڵا، گرفت و کێشانیان دەکات! هەر بۆیە ڕاشکاوانە دەڵێم، ئەو بەڵایانەی کە بەسەر هەرکەسێک یان مرۆڤەکان دادێت، ئەوە بە فەرمانی خوایە و کەس تێیدا بەرپرس نییە جگە لە خوا خۆی! ئەوەی کەسێک دەکوژێ، ئەوەی دەستدرێژی دەکاتە سەر کێژێکی شەش حەوت ساڵان و دەیکوژێ، ئەوەی دزی دەکات، ئەوەی چەند کەسێک یان بنەماڵەیەک بەشێ دەهێنێ، ئەوەی قوتی خەڵک داگیر دەکات، دەبێ هەموویان بەتاوان بن مادام خوا پێیکردوون! باشە ئەی بۆ هەرکاتێ کەسانێک بگوێرەی ئەو تاوانانەی کە لە سەرەوەدا باسم کردوون، دەگیرێن، دەێن (شێیتان پێی کردووم)، باشە بۆ ناێن (خوا پێی کردووم)، مادام هەموو بەڵایەک بە فەرمانی خوا بەسەر مرۆڤەکان دادێ؟ هیوادارم هیچ کەسێک پاساوی ئەوە نەهێنێتەوە کە هەر بەڵایەک هەکارێکی هەیە و مرۆڤەکان خۆیان هەکارن، چونکە بەدنیایی و بگوێرەی ئەم ئایەتەو چەندان ئایەتی دیکەش خوا بەڵاکانی ناردووە بە مرۆڤەکان و هەر خۆیشی هەکارەکانیان بە دروست دەکات.

ئەم ئایەتە دەڵێ: (مَا أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ يَهْدِ قَلْبَهُ ۚ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ١١).
واتە: (کەس هیچ بەڵایەکی بەسەر نایە، مەگەر خوا فەرمان بدا، ئەوەی باوەڕی بە خوا هەبێ، خوا دڵی ڕاستێنەی دەکات و خواش بە هەموو شتێک دەزانێ).

بەگوێرەی ئایەتی ژمارە (٥١)ی سورەتی (التوبة)، بەمان ڕوون دەبێتەوە کە گشت بەڵایەک لەلایەن خواوە بە مرۆڤەکان دەنێردرێت و مرۆڤ توانای ئەوەی نییە بەڵاکان لەخۆی دوورببخاتەوە. خوا بە مرۆڤەکان دەڵێ: (سەرەڕای ئەوەی کە هەموو بەڵایەک خەم بەتانی

دڵنەرم و هەکارەکەشی هەر خەمم، کەچی دەبێ سوپاس گوزاریش بن، کە ئەو هەموو بڕیارەتان بەسەر دڵنم!
ئەم ئایەتە دەڵێ: (قُل لَّن يُصِيبَنَا إِلاَّ مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلاَنَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ٥١).
واتە: (بڵێ: ئەوەی خوا بۆی نەنووسیوین توشمان نایەت، هەر ئەو سەروەرمانە و پشتیوانی هەموو باوەڕداران هەر پشت بە خوا ببەستن).

بەگوێرەی ئایەتی ژمارە (٣٨)ی سورەتی (المدثر)، مرۆڤەکان موخەیەر نەبووینە و موسەیەرن، بەڵێ هیچ شتێک بەخواستی خۆیان ناکەن و بەپێچەوانەوە پێیان دەکرێت، پێکردنەکەش لە دەرەوەی سنووری دەسەڵاتی خۆیانە، چونکە خوایە شتە خراپەکان و تاوانکانیان پێدەکات!
خوا، باسی دەستکەوت دەکات، دەستکەوتی چی؟ ئەو کە تووشی سەدان بڕیار کێشەم بکات، خۆی بڕیار لەسەر ژیان و چارەنووسم بدات، دەستکەوت کەی لەدەستی خەم دایە؟ تە خەت کەت بوە گومەای بکەیت و کەی دیکەشت بوە ئاستەمی بکەی، کە من لە گومەاکان بم، بە دەبە سزام بدەی؟ ئەی خەت گومەات نەکردووم بەبە ئارەزووی خەم؟
ئەم ئایەتە دەڵێ: (كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ ٣٨).
واتە: (دەستکەوتی هەموو شتێک لە دەستی خەت دایە).

بەگوێرەی ئایەتی ژمارە (٣)ی سورەتی (المائدة)، کە یەکێکە لەدوا ئایەتەکانی سورەتی مائیدە و قورئان و لەڕدا گوایە قورئان تەواو بووە! باشە ئەگەر ئەم دوا ئایەتی نەردراوی خوا بە کە لەم سورەتەدا هاتووە، بە دەبە پشت بە فەرموودە (أحاديث)ی محەمەدی بەناو پێغەمبەری خودا ببەستریە بە تەواوکردنی شریعەی خودا؟ ئەی ئەوە نیە خودا لەم ئایەدا باسی ئەوە دەکات، کە ئایینی ئیسلامی بەتەواوی تەواو کردووەو کەتایی بە ناردنە خوارەوەی ئایەت و سورەتەکانی قورئان هێناوە؟ ئاخر پشتبەستن بە فەرموودەکانی محەمەد و کارکردن پێیان، مانای ئەوە دەگەیەنە کە قورئان ناتەواوە، ئەگینا بە پێنا بە وتەکانی محەمەد دەبردرێ؟
ئەم ئایەتە دەڵێ: (الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الإِسْلاَمَ دِينًا ٣).
واتە: (ئەمە ئایین و بڕنامەکەتانم بەکەتایی گەیاندو نازو نیعمەتیی خەمم بە تەواوکردن و قایلم بۆی کە ئیسلام ببێتە ئایینتان).

بگورەی ئایەتی ژمارە (٢٤)ی سورەتی (النساء)، کەگە بە هاوسەرگیری سیغە (المتعة) دراوە و لە سەردەمی محەمەدی بەناو پێغەمبەر و ئەبوبەکری سدیق پیادە کراوەو کەگەی پەدراوە، بەڵام دواتر عومەری کوڕی خەتاب بە بیاری تاکەوانەی خۆی قەدەغەی کردووە! باشە بە تا محەمەد لە ژیاندا مابوو قەدەغەی نەدەکرد؟ باشە بە بەشکی موسەمانەکان کە شیعەن تا ئێستاکەش باوەیان بەم هاوسەرگیرەتییە هەیە؟ باشە بە حزبە ئیسلامییە تیرەریستە سوننەکانی وەکو (القاعدة، داعش، جند الإسلام، بەکە حرام، جماعة النقشبندیین و چەندانی دیکە) تا ئێستاکە باوەیان بە هاوسەرگیری موتعە (زواج المتعة) هەیە و ناوەکیان گەیوە بە جیهادی نیکاح؟ باشە بە ئەم ئایەتە لە قورئان لانەدراوە و وەکو خۆی ماوەتەوە؟ هەر سورەت و ئایەتێک لە قورئاندا مابێتەوە، بەدنیایی و بگورەی بڕژەوەندییە هەنوکەییەکان کاری پێدەکرێ! لە ئێستادا بەشێک باوەی پێی هەیە و پیادەی دەکات، هەرکاتێکیش دەسەڵات بگرنە دەست ئەوکاتە تەواوی موسەمانەکان کاری پێدەکەن! بگورەی ئایەتی (٢٤)ی سورەتی (النساء)، هاوسەرگیری چەژوەرگرتن (زواج المتعة)، بە ماوەی دەژێک، هەفتەیەک، مانگێک یان چەند ساڵێک کەگە پەدراوەو تەنانەت پیاو بێی هەیە و دەتوانێ ئەو کرێیەی کە لەگەڵ ژنە سیغەکراوەکە لەسەری کەک کەوتوون، دواتر لەی پەشیمان بێتەوەو کەمتری بداتێ، چونکە ئەو هەر خوا خۆیەتی لەم قورئانەی گوایە بە محەمەدی کوڕی عەبدوڵڵای ناردووە، دەڵێ: (هیچ گوناهیش نییە لەسەرتان لە کەمکردنەوەی ئەو کرێیەی بە هاوسەرگیری چەژوەرگرتن (زواج متعة) لە ژنان، لەگەڵ هەر ژنێک لەسەری ڕێککەوتبوون لەدوای دیاریکردنی)!
لەگەڵ (شاژن)دا زەر گفتوگەمان لەسەر ئەم ئایەتە دەکرد، کە ئەو هەردەم دژی بووە، کەگەی ئەوشی نەدەدا بچوونی خەمی بە ڕوون بکەموە. خەم کە باوەم بە قورئان و هیچ ئایینێکی دیکە نییە، ئەگەر باوەم بە قورئان هەبوایە، باوەی تەواوم بە سەرجەم ئایەت و سورەتەکان دەبوو و دەبووم داعش، چونکە داعش بە ئیسلامی تەواو دەزانم، کە ڕێک سەرجەم ئایەت و سورەتەکانی قورئان بەبە هاوەرکردن و جیاکردنەوە پیادە دەکەن!
ئەم ئایەتە دەڵێ: (وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلاَّ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۖ كِتَابَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ۚ وَأُحِلَّ لَكُم مَّا وَرَاءَ ذَٰلِكُمْ أَن تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُم مُّحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ ۚ فَمَا اسْتَمْتَعْتُم بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً ۚ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَاضَيْتُم بِهِ مِن بَعْدِ الْفَرِيضَةِ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ٢٤).

واتە: (حەرامە لەتان ئەو ژنانەی کە مەردیان هەیە جگە لە کەنیزەکتان، کە خوا بەیاری داوە لە سەرتان، جگە لەوانەی کە باسکران، حەلالە بۆتان بەهەی ماڵ و دارایتانەوە هاوسەر بگرن تا پاکداوێن بن و لە سنووری هەوشتی بەرز دەرنەچن، جا لەگەڵ هەر ژنەکدا چێژتان لە بینین (فما إستمتعتم بە) ئەوە فەرزە کە کرێکەیان بدەنێ و هیچ گوناهیش نییە لەسەرتان لە کەمکردنەوەی ئەو کرێیەی لەسەری ڕێککەوتبوون لەدوای دیاریکردنی، بەڵاستی خوا هەمیشە زاناو دانایە).

دەرسیم
یەکشەممە (٢٠١٦/١٠/١٦)
دانمارک

ستانداری جیهانی شیعرو زیکری قەوزەکان … بابی ئاکرێ

بە گشتی پێشەوا کاکەیی خەی پێناساندووین لە ڕێگای ستایێ و بابەت و بیرکردنەوەو خەونەکانی خەیەوە؛ بە بەاوکردنەوەی شیعرگەلێکی زۆری نێو زەربەی بەاوکراوەکان، ئیدی پەیوەندی خوێنەر و دانەریش هەر لەم ڕێیەوە دەبێت و چ پێویست بە ناسینی شەخسی ناکات بێ خوێندنەوەی شیعر، یان تێکەڵکردنی ژیانی تایبەتی و ناسینی تاکەکەسی بێ هەڵسەنگاندنەکان، لەبەرئەمەیە هەمیشە دەبێت فاکتەرە نامەوزوعیەکان بخرێنە دەرەوەی خوێندنەوەو لێکدانەوەی شیعر، نەك وەك ئەوەی پاشکێیەکی ئەدەبی و هونەری دەیکات! تا بابەتی خەیان و هاوەڵەکانیان وەستا بێت بابەتی کەسانی تر دانابەزێن، یان تەنانەت لێکڕینەوەی داواکراو لەسەر شیعری سادەی کەم بەهرە بەاودەکەنەوە تەنیا چونکە شاعیرەکەی لێیانەوە نزیکە، تەنانەت گەر بشگاتە 6 بەش و 3 بەش.
لە حاڵی پێشەوا کاکەییدا شتەکان جیاوازترن، بە گشتی گەر شیعرەکانی پێشەوا کاکەیی بخوێنینەوە دەبیین شتگەلێکی زۆری دەچێتەوە سەر ڕەوتی گشتی نووسینی شیعری ئەمڕ، کە دوو دەردی کوشندەی (ڕاستەوخێیی) و (زمان سادە) مەرکداریان دەکات، هەر لە

شیعرەکانی:
– شیعری منداڵەکان (ماڵێك لە ئاسمان)و (ماڵپەڕی قەڵادزێ)
– شیعری سێ کورتە شیعر/ تاوێە (ئەنجومەنی ئەدەبی بۆکان)
– شیعری ئەنفال نەکرام (ماڵپەڕی قەڵادزێ)
بۆ نموونە تیایدا دەڵێت:
من چڵن نەگریم بۆ منداڵیم
– – شیعری (منی هیچ) دەنگەکان
بە نموونە تێیدا دەڵێت:
بۆ بینینی شتە هیچەکان..
منی هیچ..
لێرەکانێ..
منێکم هیچ،
لە توێکڵی تووری فساو… تاد
بەڵام ئەوەی ئەم شیعرەی دەمانەوێت لەسەری بدوێین (زیکری قەوزە) ی جیاکردووەتەوەو لە شیعرەکانی تری و وامان لێدەکات بە چاوێکی جیاوازەوە تەماشای بکەین ئەو ستانداردە جیهانییەیە تێیدا شاعیر بە ئەزموون و قەناعەتی خۆی پێی گەیشتووەو ویستویەتی خۆی لە (باو)ی بێتاقەتکەر رزگار بکات، کە دەتوانین هەندێك لە درەوشانەوەکان لەم خاڵانەدا چڕ بکەینەوە:
1- دوورکەوتنەوەی شاعیر لە بەکارهێنانی خودو موعاناتەکانی وەکو پاڵەوانی ناو شیعرەکە، تەنانەت راناو و ئاوەڵناوی (من) و (م) لەو شیعرەدا نابینرێت، ئەمەش مەوزوعییەت و بە جیهانیبوون و شاعیربوونی شاعیر دەردەخات، بەوەی زمانی راستەقینەی شیعری کەشفکردووە، لە ڕگای زمانی شتەکانەوەو لەسەندنەوەی سیفەتەکانی مرۆڤ و بەخشینی بە شتەکان بە شێوەیەکی سەرکەوتوو، سروشتیش لەم بارەدا کەرەسەو کانێکی بە بەهاو دەوڵەمەندە بۆ شاعیر.
2- بە جیهانیبوون لە ناوەڕۆکی شیعرەکەدا دەبینرێت، بەوەی خاڵە هاوبەشەکانی هەندێك لە کێشەو ململانێکانی هەموو مرۆقایەتی تێدا چڕ کراوەتەوە، بۆ ئەوەی گرێدراو بێت بە پارچە زەوییەك یان زمانێك یان ڕەگەزێکی دیاریکراو، هەروەها بە زمانێکی ناراستەوخۆ مانایان لە خۆ کردووە، واتە دوورکەوتنەوە لە 2 دەردە کوشندەکەی شیعر بە ڕوونی هەستی پێدەکرێت: بەکارنەهێنانی(راستەوخۆیی) و (زمانی سادە).
3- تازەگەریی لە دارشتن و دۆزینەوەی سەرچاوەی تر بۆ هەڵقوڵینی بەهرەی شیعر، وەك کارکردن لەسەر توخمەکانی سروشت، بەکارهێنانی قەوزەو جیهانی قەوزە بابەتێکی تا رادەیەك نوێیە لە شیعری کوردیداو لا دانێکە لە ڕەوتی باوی زۆرینە.

4- وەك ئامانج و مانا تا ئەوپەڕی توانا جەنگانە لەگەڵ هێزی شەڕەنگێزی ناخی مرۆڤەکان و دیوە ڕەشەکانی مرۆڤایەتی و هاندان و تیشکخستنە سەر لایەنە پۆزەتیڤەکانی دەروونی ئارام و فەراهەمهێنانی ژینگەیەکی بەختەوەرە. وەك بوغزاندن و قۆزەونکردنی (زمانلوسی، بوهتان، دەبەنگیی، ئیرەیی و دەمەقاڵە…) لە بەرانبەریشدا قەوزەی ناشرین لای نەفامان زۆر جوانە بە کردارەکانی کە چاک و گوناهـ و جانەوەران و لاڵی زەنگاو لە خۆ دەگرێت تا ئاوێکی سازگارمان پێشکەش بکات شیاوی خواردنەوە بێت.
5- لەم شیعرەدا شوبهاندن و هونەرەکانی ڕەوانبێژی سەرکەوتووانە بەکارهێنراون، لە داشتنی وێنە شیعریەکان بە هەردوو ڕووە مەجازی و واقیعیەکەیدا، بۆ نموونە ریش هێشتنەوەی قەوزە، هەم لە واقیعدا درێژبوونەوە هەیە لە دامین و چمکی قەوزەدا و هەم گونجاوە شوبهاندنی بە ریش. بەو مانایەی خەمباریشە بۆ ئەم هەموو نەهامەتی و ناجۆریەی لە دەوروبەردا ڕوو دەدات.

.

چۆن قاعیدە لە (نوسینگەی خەبات) لە بەکلینی ئەمریکا لە دایك بوو؟! … نوسینی: هودا سالح وەرگێرانی: هەورامان عەلی

لە نیوەی یەکەمی دەیەی هەشتاکانی سەدەی ڕابردوودا ، ئوسامە بن لادن و عەبدولا عەزام کەمێک کەرتوەی کەمکیان دامەزراند کە بنکەی سەرەکی لە پاکستان بوو. سەرەتا ناویاننا نوسینگەی خزمەتگوزاری (مکتب الخدمات) کە دواتر بۆ نوسینگەی خەبات (مکتب الکفاح) ناسرا.
لە سەرەتایی ساڵی ١٩٨٤ دا نوسینگەی سەرەکی خەبات چەندین بەشی لە شارەکانی ئەمریکا کردەوە کە ژمارەیان گەشتە ٣٠ نوسینگە. یەکەمین نوسینگەیان لە شاری توکسۆن لە ئەریزۆنا بوو. لە ساڵی ١٩٨٦ ”

خالید ئەبو دەهب" یەکێك لە ئەندامانی قاعیدە و پیاوی دەستە ڕاستی سیخوری دولایەنە " محەمەد عەلی" بەشی سەرکی (نوسینگەی خەبات)ی لە بەکلین کردوە ، کە دواتر بووبە گرنگترین بەشکانی ئەم کەمپەیە لە ئەمریکادا.
لە دیسمبەری ساڵی ١٩٨٧ هەریەکە لە مستەفا شلبی ، فواز دامرا و عەلی الشناوی بە فەرمی نوسیسنگەیەکیان بەناوی (ناوەندی خەبات بە کچکردوان) کردوە. بنکەی سەرەتایی لە مزگەوتی فاروقدا بوو کە پشنوەژکەی " فواز دامرا " بوو ، دواتر لە پەنا مزگەوتکەدا بارگایان کردوە. مستەفا شلبی کە هاوڕاتیەکی ئەمریکی بە ڕەگەز میسری بوو ، بوێ لێپرسراوی ئەو نوسینگەیە لەگەڵ دوو جەگر: محەمەد ئەبو حلیمە کە ساڵی ١٩٩٣ بە تۆمەگلان لە پلانی تەقاندنەوەی ناوەندی بازرگانی جیهانی تەمەتبارکرا . لەگەڵ سەید نەسیر کە لە ساڵی ١٩٩٠دا هەستا بە ترەرکردنی یەکێك لە کەسایەتیە جولەکەکان لە شاری نیویەرك.

هاندان و ڕەکخستنی جەنگاوەران بە جەنگی ئەفگانستان

نوسینگەی خەبات لە بەکلین دەستی دایە ڕەکخستن و هاندانی عەرەبە کچکردوو و عەرەبە ئەمریکیەکان بە جەنگی ئەفگانستان ، تەنانەت ئەم هەلمەتە لەدوای پاشکشەی یەکەتی سۆڤیەتیش لە ساڵی ١٩٨٩دا بەردەوام بوو. بەپێی بەڵگەنامەکان ئەم نوسینگەیە ٢٠٠ جەنگاوەری ئامادە و ڕەوانەی ئەفگانستان کردووە. ئەم نوسینگەیە کارئاسانی بە وەرگرتنی قیزا و کرینی بلیتی سەفەر و خەرجی مانەوە وهەروەها ڕەنوێنی پەویست بە پەیوەستکردنیان بە نوسیگەی خەبات لە پیشاوری پاکستان و پەیوەستکردنیان بە گروپ و تاقمە چەکدارەکانی ئەفگانستان بە ڕابەرایەتی (عەبدەڵڵا ئەلڕەسول سیاف و قەلبەدین حکمەتیار) ڕوە دەگرتە ئەستە.
ئوسامە بن لادن
بەپێی یەك لە نامەکانی ڕەکخستنی قاعیدە " بەتار ٢" کە تێی (السحاب) بلاویکردوەتەوە هاتووە:
لە ناوەندی خەبات بە کچبەران (هەمان ئەو بینایەی مزگەوتی فاروقی لە بەکلین لێیە) هەریەکە لە مەحمود ئەبو حلیمە و سەید نەسر هەستاون بە ڕاهێنانی برایان لەسەر ڕەکخستن و سەرکردایەتیکردنی مەیدان و هونەری جەنگی.
بەپێی ڕاپەرتە سیخورەکی نوسینگەی لیکۆلینەوەی فیدرالی و یەکێك لە ئەندامانی بالوێزخانەی ئەمریکا لە کابوڵ" ماك ولیامز" ئەمریکا لە هاندان و ڕەکخستن و ناردنی جەنگاوەرە عەرەبەکان بە جەنگی

ئەفگانستان لە ڕۆگەی چەندین تۆپی هەواگری لە ناوخۆی ئەفگانستاندا ، تۆپ گلاوە. ئەرکی ڕێکخستنی ئەم کارانە لە ئەستۆی فەلەستینی عەبدوڵا عەزام بوو . بە ئەم مەبەستە ناوبراو سەرپەرشتی نوسینگەی خزمەتگوزاری دەکرد کە ئامانجی کەکردنەوەی جەنگاوەرەکان و کەمەککردنیان و گرتنە ئەستۆی خەرجی هاتوچۆیان بوو. لای ئەمریکیەکان ئەم نوسیگەیە بە نوسیگەی " ماك" ناسرا بوو. ماك ولیامز جەختی لەسەر ئەوە کردەوە کە عەبدولا عەزام چەندین جار سەردانی فەرمی بە ولایەتە یەکگرتوەکان کردووە بە مەبەستی کەکردنەوە و ڕێکخستنی موجاهیدەکان لە ژێر دروشمی (جیهاد لە دژی سۆڤیەتیەکان) . هاوکات هاوکاری نەوان عەزام و ئەمریکا لە ڕۆگەی(نوسیگەی خزمەتگوزار) لەژێر چاودێر و نەخشەی دەزگای هەواگری ئەمریکا (سی.ئای.ئەی) دا بوو.

کردنەوەی " نوسینگەی خزمەتگوزاری" لە نیەیەرك

بەپێی لەدوانەکانی یەکێك لەو کاستە ڤیدیانەی عەبدولا عەزام لە کاتی سەردانێك لە سەردانە زۆرەکانی ساڵانی سەرەتایی هەشتاکان بە ولایەتە یەکگرتوەکانی ئەمریکا ، کە بە بۆنەی کردنەوەی نوسینگەی خزمەتگوزاری بە کەچکردوان لە نیەیەرك و کردنەوەی ژمارە بانقیەك بۆیان . لەو تۆمارە ڤیدیەدا هاتووە:
ژمارە بانقیەکمان لە بانقی " ئاندباندس" دا کردوتۆە و هەروەها براما مستەفا شلبی لەپرسراوی نوسینگەیە ، بەیارمەتی خودای گەورە لە واشنتۆنیش نوسینگەیەك دەکەینەوە. لە ئیسلام ئابادیش ژمارە بانقیەکمان لە بانقی " ئاوف ئەمریکا" کە پەمان وایە باشترین بانقە ، کردوتۆە. چونکە هەندێك لە بانقەکان یاری بە سەرمایەکان دەکەن گەر چاودێری نەکرێن. هەرکەسێك چەکێك بنەرەت ، دەبێت ژمارەحسابیەکە و ناوەکەمی لەسەربێت و لە گەڤاری جیهاد لە پیشاوەر تۆماربکرێت.
عەبدوڵا عەزام لە سیاتڵ
عەزام وتی:
هەرنامەیەکمان بە بێت دەگات بە دەستی شێخ تەمیم ئەلعدنانی کە بەرپرسیاری نوسینگەی خزمەتگوزاریە، هەرنامەیەکیش چەکی پارەی تەدابێت ئاستوخۆ دێت بە من ، هەرنامەو چەکەکتان نارد ونەگەشت پەمان مانای وایە فەوتاوە ، جاری وا هەیە چەکەکان لە لایەن کارمەندانی پستەوە دەدزرێت.

دەزگای هەواگری ئەمریکا (سی .ئای .ئەی) لە کەمپ و هاوکاری (عەرەبە ئەفگانیەکان) گلابوو. هەروەك لە یادەوەریەکانی عەبدولا ئنس

(لەدایکبونی عەرەبە ئەفگانیەکان جیرکی عەبدولا ئنس لە نەوان مسعود و عبدلا عەزام دا) دا هاتووە.
(عەبدولا ئنس ناسراو بە ئەبو جومعە لە ساڵی ١٩٥٨ لە جەزائیر لە دایك بووە، ئەلەکی گەورەی لە نەو عەوبە ئەفگانیەکاندا گەرا، ئەو یەکەکە لە سەکردە ناسراوەکانی بەرەی ڕزگاری ئیسلامی جەزائیریە ، کچکی عەبدوڵا عەزام باوکی عەرەبە ئەفگانیەکانی هەناوە و چوار منداڵی هەیە) عەبدولا ئنس دەبێت:
عەبدولا عەزام ئەڵی پر بایخی (نوسینگەی خزمەتگوزاری) لە کەکردنەوە و ڕەکخستن و ناردنی عەرەبەکان بە جیهادی ئەفگانی بە باسکردم . نوسینگەی خزمەتگوزاریەکان لەلایەن کەمەلەك کەسایەتیەوە دامەزرا کە لەنویاندا ئوسامە بن لادن هەبووە. ئامانجی ئەم نوسینگەیە جگە لە کەمەك و هاوکاری موجاهیدەکان ، ڕەکخستنی عەرەبەکان بوو تا لە گەڕاوی ئەفگانستاندا ون نەبن و سەربە خۆیی خۆیان بپارێزن و لەگەڵ لایەنەکی دژی لایەنەکی تر بەکار نەهێنرێن. ئەم ئاماژەیەك بوو بە ناکۆکیە نوخۆیەکانی ئەفگانستانیەکان وبەرگرتن بە کاریگەری دانانی ئەو ناکۆکیانە لەسەر عەرەبەکان .
بە بەچونی عەبدولا ئنس بیرکەی دامەزراندنی (نوسینگەی خزمەتگوزاریەکان) لە کۆتایی ساڵی ١٩٨٤ و سەرەتایی ساڵی ١٩٨٥دا سەری هەڵدا ،کە لە سێ بواردا کاربکریت " کەمەك و هاوکاری ، چاکسازی و بانگخوازی" ئەوە بوو سەرتا بە کردنەوەی پەیمانگا و قوتابخانە ئاینیەکان لە نەو ئەفگانستاندا ، پاشان کردنەوەی پەیمانگا و قوتابخانە ئاینیەکان بە ئەفگانیە ئاوارە و هەلهاتوەکانی جەنگ کە ژمارەیان زیاتر لە ٣ ملیۆن ئاوارە بوو.
هەروەها زاواکەی عەبدوڵا عەزام لە بیرەوەریەکانیدا دەنوسێت :
لەپرسراوی پستەکانی نوسینگەی خزمەت گوزاریەکان هەموو ڕۆژەك کەدەرشت بە پست لە گەڵ خۆیدا دۆیان نامە و چەکی پارەی دەهێنایەوە کە بە دۆیان هەزار دۆلار کەمەکی تێدا بوو.

عەبدوڵا عەزام
هەروەها عەبدوڵا ئنس دەنوسە :
عەبدوڵا عەزام هەموو ساڵەك چەندین جار سەردانی ئەمریکای دەکردو لە کۆنگرەی موسولمانەکانی ئەوێدا وتاری دەدا و هانی موسولمانانی ئەوە دەدا بە بەشداری جیهادی ئەفگانستان . هاوکات نوسینگەی موجاهیدەکان ، نوسینگەی حکمەتیار و باقی ئەوانی تریش لە زێر شوێنی جیهانی خۆئاوادا ، بلاو بوبونەوە.
جگە سەرنجە بارگای عەبدولا ئنس زاوای عەبدوڵا عەزام لە لەندەن گیرسایەوە دوای جەهەشتنی پیشاوەری پاکستان. دوای ئەوەی مافی

پەنابەری سیاسی پەبەخشرا لە کۆتایی نۆوەدەکاندا بوبە خوەندکار لە زانکۆی "ویست ماینستر" لە لەندەن.

روداوەکانی سالانی جیهاد، گەشتی عەرەبە ئەفگانیەکان

لە گەواهی دانپکی تردا سەبارەت بە کەردنەوەی پارە و رەکخستنی موجاهیدەکان لە ئەمەریکادا ، لە کتەبی " روداوەکانی سالانی جیهاد، گەشتی عەرەبە ئەفگانیەکان" لە نوسینی ئاگەیاندنکاری مسری محەمەد سەلاح دا هاتووە :

خالید ئەبو دەهەب کە ئاشنایەتی لەگەڵ ئەفسەرپکی پەشوی سوپای مسری عەلی ئەبو سعود (کەسایەتی نزیکی ئوسامەبن لادن و ئەیمەن زەواهیری) پەیدا دەکات لە سالی ١٩٨٤دا . ئەو دواتر رەگەزنامەی ئەمریکی بەدەست دەهەنێت و ئەستە لە ئەمەریکا زیندانیە دوای ئەوەی تەمەتبارکرا کەلە تەقینەوەکانی بالوەزخانەی ئەمەریکا لە نایرەبی و دارسەلام، دەستی هەبووە. جە وەبیرهەنانەویە ئەبو سعود سالی ١٩٨٤ وازی لە سوپا هەنا و کەچی بە ئەمەریکا کرد و بە بەردەوامی پەیوەندی گەرمی لەگەڵ ئەبوو دەهەب هەبوو ، لە سالی ١٩٨٦دا هات بە لای بە ئەمەریکا.

لە فرۆکەخانەی هووزیەی ولایەتی کالیفەرنیا بەیەکگەشتنەوە . ئەبودەهەب لە شوقەی هاوپەیکیدا سە هەفتە مایەوە ، دواتر لەگەڵ ژنپکی ئەمریکی بە ناوی تریسا هاوسەرگیری کرد، بەڵام هەر زوو جیابونەوە دوای ئەوەی بەبە بەزامەندی ئەو سکی پر بووبوو. دواتر زوو زوو سەردانی مزگەوتی نوری دەکرد لە سانتاکلارای نزیک لە سانفرانسیسکۆ و پەیوەندی لەگەڵ زەرەك موسلمانانی رەگەزنامە جیاوازی ئەوە، دامەزراند.

ئەبو دەهەب لە لەکۆینەوەکاندا دانی بەوەدا نا، کە لەسەرەتایی سالی ١٩٩٠دا ئەبووو سعود پەی راگەیاندووە کە پەیوەندی بە مسریەکانی نیشتەجە ئەفگانستانەوە هەیە و بەکەوتن کە ئەبو دەهەب بە مەبەستی کەمەککردنیان سەردانیان بکات ، بە مەرجەك پەشتر فڕی فڕۆکەوانی ببەت ، ئەوە بوو ئەبو دەهەب لە پەیمانگەیکی تایبەتی فرۆکەوانی دەستی دایە مەشقکی چەو پر و پەش ئەبو سعود کەوت لە پەیوەستبونی بە جەنگاوەرەکانی ئەفگانەوە.

کەکردنەوەی کەمەك و پارەی زەکات

دوای ئەوەی مەشق و ئاهەنانی بە ژمارەیکی بەرچاوی موجاهیدی عەرەب لە سەر هونەری فرۆکەوانی کرد ، ئەبو دەهەب گەڕایەوە ئەمەریکا. سەرکردەکانی بەکخراوی قاعیدە داوایان لەکرد بە سود وەرگرتن لە تەکنیکی نەو تەڵەفونەکانی ئەمەریکا پەیامەکانیان بگەیەنەت بە ئەندامەکانیان لە مسر و ولاتانی تردا. هەووەها وتی:

هاوکاری و یارمەتیەکانم بە بەکخستنی قاعیدە لە گواستنەوەی

پەیامەکان واوەتر چوو، کەکردنەوەی کەمەك و زەکات و ناردنی بۆ ئۆو شوێن و کەسانی سەرکردەکان بەیان دیاری دەکردم، زیادیکرد . لەو ماوەیەدا بەی ١٠ هەزار دۆلارم ناردووە بۆ یەمەن ، پاکستان ،مسر ، ئوردۆن و سودان . هەروەها ئۆو پاسپۆرت و بڕگەنامە فەرمیانەی بڕکخراو لە پاکستان ، یەمەن و سودانەوە بۆ پەستی خۆرا بەیان دەنارم ، دەمنارد بۆ ئۆو کەسانەی دەبوو پەیان بگات.

هەروەها لە دانپیانانکی تردا وتی:

لە کۆتایی ساڵی ١٩٩٤دا ئێمەن زەواهیری بۆ مەبەستی کەکردنەوەی کەمکی مالی هات بۆ ئەمەریکا لە ناوچەی سانتاکلارا نیشتەجێ بوو کە لە ولایەتکی تریۆ هاتبوو. ئۆو یەکەم جارمان بوو لە نزیکەوە چاومان بەیەکتری بکەوت. پەشتر لە ڕگەی تەلەفونەوە پەیوەندیمان هەبوو، پەش گەیشتنی داوای لەکردم نرخی ئۆو تەلەفانانەی بۆ بزانم کە ئاستەوخۆ پەیوەندیان بۆ مانگۆ دەسکردکانەوە هەیە. لەو ماوەیەدا کەلۆ سانتا کلارا بوو توانی ٢٥٠٠ دۆلار لە نوێکەرانی مزگەوت کەکاتەوە ، هەروەها لە ئۆبوو سعود تورێ بوو ، چونکە زەواهیری پارەیکی زەرتری لە ولایەتکانی تردا کەکردبوویەوە.

شایەنی ئاماژە پێکردنە لە ئاپەرتە ئەمریکیەکاندا ئاماژە بۆ ئۆو کراوە کە ئۆبو سعود لەلایەن دەزگای هەواگری ئەمریکاوە نەردراوەتە نۆو بونیادگراکان ، ئۆو پەشتر خۆی داوای کردبوو ئامادەیە هاوکاری (سی .ئای. ئۆی) بکات . زانیاریکان ئاماژە بۆوە دەکەن کە ئۆبو سعود دوای ئۆوی وازلە سوپای مسر دەنێت لە ڕیزکانی سوپای ئەمریکادا کاردکات و بەشداری مشق و ئاهەنان بۆو میسریە ئیسلامیانە دکات کە دانیشتوی ئەمریکان و دواتر بۆوە تەمەتبارکران کە دەستیان لە تەقینەوەکەی ١٩٩٣ی ناوەندی بازرگای جیهانی لە نیۆیۆرك دا هەبووە و دەستگیر کران . هاوکات ئۆو مافی کارکردنی لە نۆو سوپای ئەمریکادا پێ درابوو ، سەفەری ئۆفگانستانی کردو بەشداری مشقپکردنی عەرەبە ئۆفگانکانیشی کرد.

دامەزراندنی ماڵی پشتیوانان " بیت ئەنسار"

بە گۆڕانەوە بە چیرکی دامەزراندنی " نوسینگەی خزمەتگوزاری کەچبەران " و" نوسینگەی خەبات " لە برکلین لە شەقامی ئەتلەسی ، کە لەڕوە پشەنگی نەخشەداڕێژەر و ئاهەنەرکانی ڕکخراوی قاعیدە سەریان دەرهەنا، لە ساڵی ١٩٨٤دا هاوکات ئوسامە بن لادن لە پیشاوەری پاکستان " ماڵی پشتیوانانی" دامەزران کە وەزگەی بەیەکگەشتنی هەموو ئۆو کەسانبوو لە چوارگۆشەی جیهانەوە دەهاتن تا بۆ جیهادی ئۆفگانەوە پەیوەستبن. لەوە ڕنوێنی و مشقی

پەویستیان پێ دەکرا. بەڵام لە سەرەتاوە هیچ لێژنەیەکی سەربازی تایبەت بە خۆی نەبوو، هەروەها هیچ ژەرخانێکی سەربازی و سەربازگە و کەلوپەلی سەربازی پەویستی نەبووە، بەیە زۆربەی کات جەنگاوەرەکانی دەنارد بۆ لای یەکێك لەو کەوکەمەڵە سەربازیانەی لە ئەفگانستان لە شەردا بوون. ئەم هەلومەرجە بردەوامبوو تا دروسبونی هاوکاری تەکەنی نوان نوسینگەکەی عەبدوڵا عەزام و ماڵی پشتیوانانی ئوسامە بن لادن.
بۆپەی ڕێکەوتنی هاوکاریەکە ، نوسینگەکەی عەبدوڵا عەزام ئەرکی ڕاگەیاندن و پروپاگەندەو و کەکردنەوەی کەمەک و خەرجی پەوستی کەوتە سەرشان و ئەوەی بن لادنیش لایەنی سەربازی ، ئامادەکردن و پەشەوازکردن لە جیهادیەکان ، مەشق و ڕاهێنای پەویست و ئامادەکردنیان بۆ مەیدانەکانی جەنگ . ئەوان یەکگرتنەوەی ئەو دووە ڕێکخراوەیان لەو کاتەدا ، بە بەرژەوەندی خۆیان نەدەزانی .
دوای بەهەزبونی بونیاتگرایی ئیسلامی لە نەو جەنگاوەرە ئەفگانیەکاندا بۆتایبەت لە نەو عەرەبەکاندا و پاش هەشت ساڵ جەنگ و پاشکشەی یەکێتی سۆڤیەت و هاتنە ئارای جیهادی جیهانی و دژەکوتنی ڕێکخراوی قاعیدە ، لەپرسراوە ئەمریکیەکان زۆر بە وشیاری و ئاگاییەوە هەڵسوکەوتیان لەگەڵ دەکردن و پەیوەندیکردنی دژگای هەواڵگری ئەمریکا بەم دارودەستانەوە مەسەلەیەکی زۆر هەستیار بوو.
بۆپەی بیرەوەریەکانی ڕابەرت گەیتس بارەوە بۆری دژگای هەوالگری لە ساڵی ۱۹۹۱ دەڵێت:

ئاژانسەکە پارەزگاری لەمودای لەنوان خۆی و موجاهیدە عەرەبەکان کردووە …
هەروەها ئاماژە بەوە دەکات کە :
بەدواداچونمان کردووە بۆ شەوازی فراوانکردنی بەشداری کردنیان لەشەوی لیوایەکی نەودەوەتی، بەڵام ئەم ڕووی نەدا چونکە جیهادیەکان بەشەویەکی بەربەاو لەتەواوی جیهانی عەرەبییەوە ڕویان کردە ئەفغانستان.

ئەردەگان لە پشتی پەردەکەوە چی لەهەگبەدایە !؟... عەبدوڵا ساڵح

ووردبینی زۆری ناوە بۆ ئەوەی لەو هاستیە تێبگەین کە شادەماری داعش هەر لەسەرەتای سەرهەڵدانیەوە تا ئەمڕۆشی لەگەڵدا بە حکومەتی تورکیا بووە .
هاوکاری و کردنەوەی سنورەکانی تورکیا بۆ چەکدارانی داعش چ بۆ ئاودیو بوون ، چارەسەری بریندار ، گەیاندنی چەک و تەقەمەنی و پارەی قەتەر و سعودیە تا دەگاتە بازرگانی کردنی نەوت و کەل و پەلی دیکە . ئەم هەڵە دەندیە لەکاتێکدا بە چەقە سەری هەفندراوە ئەژئاوایەکانی دەبەی، بارمتە کانی قونسوڵخانەی تورکیای لەموسڵ ئازاد دەکرد ! ئەم کەین و بەینە هەمووی بەبەر چاوی ئەمریکاو هاوپەیمانیەوە ئەنجام دراوە بۆ ئەوەی مشکیان میوان بێ !
بەبەر چاوی سەربازانی تورکیا خێکی کۆبانی پڵامار دەدران و دەکوژران لەسەر دەستی داعش ئەوانیش چاوەڕێ شکستی شەڤانان بوون، مەگەر ئەو داعشەی ئەوکات هەر ئەو داعشەی ئێستا نیە کە گوایە تورکیا پڵاماری دەدات !؟
گرتنەوەی شارچکەی دابق دوێنێ لەلایەن " سوپای سوریای ئازاد " بە پشتیوانی هاستەوخۆی هێزی سەربازی تورکیا بۆ ماوەی کەمتر لە هەژدە ، تەنانەت وەک باس دەکرێ کەمتر لە کاتژمێرێکیش، ئەو شارەی پیرۆزیەکی تایبەتی لای داعش هەیە ، پێشتریش شاری جەرابلوس و چەند شارچکەی دیکەش لەلایەن هەر ئەم دوو هێزە بە جۆرێک کە لە ماوەی نزیکەی دوو مانگدا 2000 کیلۆمەتر دوجایان " ئازاد " کردوە ، پرسیارێکی جدی دێنتە گۆڕێ ، تە بۆی داعش ئەوەندە بودەڵە بێت لە شارە پیرۆزەکەی خۆی بۆ ماوە کورتە و تەنانەت بە تەقە ئەوە چۆن بکا ؟ لە کاتێکدا سوپای سوریای دیموکرات نزیک بە دوو مانگی ویست تاکو شاری مەنبەجیان لەچنگ داعش رزگار کرد بەسەدان شەرڤان گیانیان لەدەستدا !؟
ئەم سیناریۆیە هووڵ ئاشکرایە وەکوتنی پێش وەختی لەپشتە ، هەمان ئەوچەکدارە هێشانەی کە بەتەقە دابقیان بە سوپای تورکیاو هاوپەیمانەکانی چۆڵکرد، دەبرێنە تورکیا ودیکەری دەم و چاویان دەگۆڕێ و بەناوی چەکداری سوپای ئازادی سوریا دەکرێنەوە بەودیودا بەتایبەتی ،تورکمان و عەرەب زمانەکان، و بەبەر چاوی کامێراکانەوە دەست دەکەنەوە بە نوژی جەماعەت ، نوژی سەرکەوتن!
پەداگری تورکیا لەسەر هێشتنەوەی هێزە سەربازیەکەی لە باشیک،

ئەگەر لە دووڕماوەدا بەمبەستی دروستکردنی بڕبەست بێت لەبڕامبەر نفوزی ئڕانی شیعە و دواتر خۆنی ویلایەتی موسڵ، ئەوا لە کورت ماوەدا هەوڵی فریاکەوتنی هاوپەیمانە داعشکەیانە لەشکڕی بەناو ڕزگارکردنەوەی موسڵ ئەمش بەساتو سەودا لەگەل هەڕەکانی هاوپەیمان کە ئێستا منەتی لەناوبردنی داعشمان بەسەردا دەکەن و حیزبەکانی کوردایەتیش پشمەرگەی برسی تێدا بەکوشت دەدەن . چ گەمەیەکی چەپەڵ لالە !!
2016 / 10 / 17

دەرکەوتە و سیناریۆکانی ڕزگارکردنی موسڵ … بەختیار شارەزوری

بەیاری ڕزگارکردنی هەر یەک لە ڕەقە و موسڵ ، ئەوەندەی بەیارەکە لای ووڵاتانی زل هەڕە ، ئەوەندە لای ووڵاتانی ناوچەیی نیە ، تەنها ئەوەندە نەبێت لە داشتنی ئەم نەخشەیەدا تا چەندە دەتوانرێت ئەم وڵاتانە و ئەم هەڕانە بخرێنە خزمەت ئەو ئامانجە ، کە وڵاتانی زل هەزی وەک ڕوسیا و ئەمریکا دایان ڕشتوە ، کە بە جۆرێکە هەتا فڕەنسا و بڕیتانیاش هەندە نیگڕانیان هەیە ، بەوەی کە لە نزیکەوە یەکگرتوەکان ئەمریکا و ڕوسیا ئامادە نەبون نهێنی هەرش کردنە سەر ڕەقە و موسڵ ئاشکرا بکەن ، لەم نوێندەدا ئەمریکا و ڕوسیا لە کاتی ئەم پڕۆسەیەدا مامەڵە لەگەڵ هەز دەکەن و کە پشتر بوترێ هەزی خۆر بە ئەم دوانە ، ئەوا دەکەوێتە چوار چێوەی بڕژەوەندی ئەم دو زل هەزەوە ، ئیتر وڵاتانی وەک ئڕان و تورکیا هەر یەکەیان دیانەوێت بە پێ ی بڕژەوەندی خۆیان بچنە ناو ئەم نەخشەیەوە ، ئێستە لەسەر و بەندی ئازاد کردنی موسڵدا تورکیا دیەوێت داعشکانی ناو موسڵ و ڕەقەی دەست بکەوێت (کە پشتر خۆی ناردبونی) بە ئەو شێوەی کە تورکیا پێ ی وایە دوای ڕەقە و موسڵ توشی دەبێت ، ئەوەی تورکیا لە ی دەترسێت بە پلەی یەکەم پشک نیە لە موسڵ و ڕەقە ، بەڵکو ترسی کوردی هەیە دوای ئەم شێوانە لە پلانی ئەمریکا و ڕوسیادا ببێتە کیانێک لە چوارچێوەی فیدڕاڵیدا لە

وڵاتانی سوریا و عێراقدا وە دوایش ئەم داوایە لە تورکیا بکرێت ، بۆیە دەیوێت هەر چۆنێک بێت داعشکان ببات ناو تورکیا بیان کات بە جێندرمە و میت بە شێوەی کورد دوای ئەم شێوانە ، لە ئێستادا خۆنی ئیمپراتۆری عوسمانی نێک کۆتایی پێ هاتوە ، بۆکو دەیوێت تورکیا بە مانا جوگرافیەکەی لێدەست نەچێت ، لە سەر ئاستی وڵاتانی ناوچەش سعودیە و قەتەریش وەک پێویستی بەرژەوەندی تورکیا نایەتەوە ، بۆیە تورکیا ئەوەندەی شێوەی دژی کورد دەکات و شێوەی پاراستنی سنورەکانی دەکات ، ئەوەندە شێوە بە فراوانخوازیەکەی ناکات کە خەی بانگەشەی بە دەکات ، بە کورتی تورکیا دەیوێت هەرچۆنێک بێت پاشماوەی داعش بکاتە کارتێک بە پاشەڕۆژی خەی بە دژی کورد ، لە ئێستاشدا کە ئێران و ئەمریکا و ڕوسیا تەنها کێشەی بچوکیان هەیە ، بەڵام لەسەر دەسیە گەورەکان نێکن ، ئەمێش دژ بە بەرژەوەندیەکانی تورکیایە .

لە شێوەی موسڵدا و لە ئێستادا پێشمەرگە لە سنورێکدا دوەستێت و ڕێگەی عێراق دەست پێ دەکات وەک حشدی شعبی و هێزی سەربازی عێراق ، دوای ئەوێش ڕێگەی پێکەکە دەست پێ دەکات ، کە ئەمە بە تورکیا مایەی نیگەرانیە ، چونکە نێک تورکیا ڕێگەی پێ نەدرا بڕۆکو دژەکانی تورکیا ڕێگەی سەرەکی دەبینن ، بە هەمو دیوەکاندا تورکیا لەسەر مەزی داشتنی ڕزگارکردنی موسڵ بە قەد پێکەکە نابێت ، بۆیە تورکیا ئاگەری ئەوەی هەیە لە بەرامبەر بەرگریکردن لە پاشماوەکانی داعشدا توشی شکستکی دەبێاو بێت ، خە ئاگەر پلانی B وC بکار بێنێت دور نیە پێکەکە شێوە بەرێتە قوڵایی تورکیاوە ، بە ئەمێش کەمێک سیناریو هەیە کە ئاگەر کاریان پێ بکات دور نیە توشی دڵەڕانکی گەورە بێت ئەویش لە ڕێگەی پارتی و کۆنە بەعسیەکان و سونەکانەوە هەوڵی ڕزگارکردنی داعشکان بدرێت و بە مەبەستی خەی بکاریان بهێنێت ، ئەوەی دەمێنێتەوە دوای موسڵ کە پێ دەچێت تورکیا لە عێراق دەربکرێت و کوردیش لە باشور بگەڕێتەوە ناوەند و گەڕپی سەوزیش بە لایەنگرانی ئێران هەبکرێت لە عێراقدا ، ئەوەی دەمێنێتەوە ئەو ڕاستیەیە کە دوای موسڵ کار لەسەر وەدەرنانی تورکیا دەکرێت و عێراقکی فیدڕاڵی دروستبکرێت بە ڕێزامەندی وڵاتانی ڕوس و ئەمریکا و ئێران ، بە دوای موسڵ و چۆنیەتی ئیدارەدانی موسڵ سیناریەیی ئاشکرا نەکراوی ئەمریکا و ڕوسیا ئەبێتە ئاجێندای بڕیوبردنی موسڵ ، ئەویش کردنی بە چوار پارێزگا و وەک هەرێمکی فیدڕاڵ مامەڵەی لەگەڵ بکرێت ئیتر ئەو سیناریویانەی کە لایەن کورد و سونەکان و عێراقیەوە خراوەتە ڕو پێ ناچێت هیچیان کاریان پێ بکرێت .

دەرارخانەی سیاسی ... دۆشاد تاقانە

گەلێرەکان دەراری بەکاربەری بازاڕێکی شکاون هەڵاجی هەموو شتێکی تێدادەکەن بەهادار بێ بەها و بێ بەهاش بەبەهایە! بەردەستیان پڕە لەگەلحێ و محێ لەقوزکەشیدا ئەنیشک وەژەنی خۆەپێش و ملشکێنی دەوروبەرن! لێ دەرمانی بەرهەمهێنەکیان تێدا هەرناکەوی.

بەهاری ڕووزەرد..

مەلەمەلی سنوری دەسەڵاتی فارسی دوای وەرینی چوزەرە پەلکی بەهاری عەرەبی لەعێراقی عەرەبیدا ئێستا لەوپەڕیەتی، داعشکاری سونەچیەکان بەتوانستی کێماندێی تورکی گێشاوگێش سەربڕین و سوتاندن بەئاگری لێکەوتەوە. ئێستا دەسەڵاتی عەرەبی شێڕق و پەککەوتەیە لەسێگێشەوە بوو بەدووگێشەی فارس و تورک عەرەبیان فت کرد. کەئێران عێراقی عەرەبی داگیرکرد بەشێکی کوردستانیشی لێ گرێداوە، سیستەمی ئایەتوڵاداریە.

لیستی قازەکە..

خاکی خۆەکی میر و پاشای کوردی بەدرێژایی تەمەنی میتسۆپۆتامیا لەگەڵ بەگلەری تورکی و ئاغای فارسی لەتەشتێکەیەکدا نان دەخێن. عەرەبووچکە پێشەوەی بیر و ئایینی بەدەستە بەڵام لەکورد سەرلێشێواوترن وەک میزی حوشترکانیان بەرەو دواوەن! کورد سەدان بەشە حیزب حیزبێنە لەوپەڕیەتی ئێستا حیزبیش بەمافی دیموکراتی لەدەست عەشایەر و ئیسلامیستەکانە! چێن کەسێکی ڕۆشەنبیر دەنگ دەهێنی ئەگەر پەنجا بنعامی نەعامە دەنگ بێ قازپیاوێک بدەن هاودەنگ قیەیان بێ لەلیستی قازەکە.

دەهۆی شەڕ خەڵک دەیکوتێ..

هیچ کاتێ سەرکردەکانی مێژوو ئەم دەهۆیان نەکوتاوە ئەوە خواستی خەڵکە شەڕخوازی لەخوێنیاندا لەگەڵ ترپەی دڵیان زرمەی دێ، ئەوان خاوەنی سەرەکی و ڕاستەقینەی شەڕن، خۆیان کۆیلەی بەدواگەڕاوی

سەرکن، بودەیەک دەکەن بەدیکتاتۆر بەیشی مەردانەی قەسەم دەخۆن. هەرخۆبازەکانن ئاغا و هەردەروشە زەرگ وەشنەکانن شێخ دروست دەکەن تا ئەوانیش بەدوای ئەوانەوە بن ئەو سیستەمە عەشایریە ناگۆڕ مەگەم.

کوە ئاغایەک..

یا شێخکی بەوژدان وەک بیسمارکی ئەمانی بێ هەموو هەرمە خەڵەکیەکان یەکخاتەوە سیستمێکی سیالگەرا بنەتە کایەوە بەنام ئاخ ئەو ئاغەلە کەی بێ؟ ئەڕ ئێستا لەداکی بووە؟ بەکوە هەژار و ڕەشەنبیر ناگۆی چونکە ئەم زەلکاوە هەرمیکرۆب تێیدا دەژی.

مەنجەی شەی ناوخۆ..

قوڕپ دەدا بەقەکانی چێشتوەرەکان داخ دەکات. چزەی ئازارەکان دەگاتە دڵی دایکی گەشمەرگە پێشمەرگەکان هەمووان ئادەچەنێ. ئای کە حەزیان لێنانی هەرکەس شیوەقولەی خێیتی و بەشی یەکترنەدەن لەباج و نەوت و گاز لەبن تەنکێشی خێیانی قایم بکەن ەبی لەبرسان مرن بەساری هەرزانیە.

شەەکان لەهاوین دەوەستا!

کاتی شەی ناوخی نەوەتەکان مانگی نێ و دە تەقە دەستی پێدەکرد هەر قێپک و شیوک بەچەند دەفتەرک دەگیرا تا مانگی چواری سای داهاتوو دیسان شەێ دەوەستا و کەسیش نەیدەزانی گفتوگێ دەستی پێدەکرد تا دروونە و خەلە و خەرمانی جوتیارانی کورد هەر دەگیرا و لەسوتان دەپارێزرا جارەکی دی لە مانگی نەوە دەستی پێدەکردەوە ئەوەش دەیسەلماند شەێ شەی کوردی جوتیار بوو نەک.

حیزبچکانی!

زرمەزلانی سێیزکانی حیزبانێ ئەوەت ێیز ئەوەت نەیکا دسزەکان داشی دامەی خوراون، سەربازی شەترەنجکی مەلیکتێن بەعەقی تورک و فارسی بەێوەدەبرێن، یەک شیعەباز و یەک سونەباز لەگەێ عەرەبکی کێنە ئەنفالچی ئەگەر دەستیان هەبێ ئەوان ئەنفالی دایکی خێشیان دەکەن! مێژووکی دەبارەی حەرەس قەومی و جەیشی شەعبی و حەشدی شەعبی و حەشدی نیشتمانیشی هاتەسەرێ هیچیان لەدەعوشی کەمتر نیە هەرهەموویان پێکوەی بیرکرمیەکی تێوخاوەن.

ئەدی چارە؟

وەک لێکدانەوە و شیکاری چاودێرە سیاسیەکانی کورد کەهەرگیز چارە نادەزنەوە ئەمەش دەرئەین: کێشە دوێنی و ئەوێ نیە بەکو کێشە سبەیە کە سیاسیەکانی ئەوکاتیش دەرچووی هەمان دەرارخانەی سیاسی ئەمێ دەبن هەرکوێی نابەرپرسەکانن!

Dlshadtakana@yahoo.com

ئەردوگان لە رزگارکردنی موسڵ پلانی (بی) بەکارێنێت ؟ … عیماد عەلی

دیارە پلانی ئەی بۆ ئەردوگان نوچووە سەر کە بریتی بوو لە بەشداریکردنی هێزەکانی تورکیا لە بەعشیقە و چەندین سەربازگەی تر لە دەوروبەری و، حەشدی نیشتیمانی سەر بە ئەسیل نوجەیفی شێخی بەرماڵی ئەردوگان لە شەری رزگارکردنی موسڵ. بەڵام وا دەرکەوت کە لە سەرەتاوە هیچ بوارێکیان بەم پلانەنەداوە و بە تایبەتی لە لایەنئەمریکاوە رێگەیان لێگراوە کە بە تاکە جەندرمەیەکیش بەشداری بکات لە کاتی دەستپێکردنی پرسەکە، بەڵام دواتر بەهەر شێوەیەک و ناوێکیش بێت خێی لەقەرەی ئەم ئامانجەی دەدات .
بۆیە، وەک خێی پێشتر رایگەیاند، ئەردوگان پشت بە پلانی (بی) دەبەستێت، کە بەو پێیو و هەندێک ناوەندی ستراتیجی جیهانی بۆاویان کردێتەوە، دەیەوێت شوێن پێیەک بۆ داعش لە بەشێکی پارێزگای نەینەوا بە یارمەتی هێزی تورکیا بهێێتەوە و دواتر بە هەمان شێوەی سوریا و بە جۆرەیەک لە قێناغێکی دیاریکراو لە کتوپڕێک و بە زەمینەسازی بیەوێت زێنی ئارام بە قسەی خێی لە باکوری عیراقیش بسەپێنێت بە تایبەتی بە پاساوی هێرشکردنی پەکەکەوە، لەمەشدا وا دەردەکەوێت کە هەموو جموجۆڵەکانی تورکیا بۆ ئەوە بێت موسڵ لە سوریا دابڕێت و بتوانێت کۆنترۆڵی پەیوەندی و هاتوچێی نیوان بەشەکانی کوردستان بکات و، تەنها مەبەستی لێدانی بەرژەوەندیەکانی کوردە لە و ناوچانەدا . بۆیە پلانی (بی) خێی لە پشتگیری هێزەکانی داعش دەبینێتەوە بە نهێنی و بەهەر ناوێکەوە بێت لەگەڵ

هێزی بەناو حەشدی نیشتمانی لە روبەڕکی گونجاودا هاوکاربن، کە دواتر بەو بڕیارەوە مەبەستی خۆی جێبەجێ بکات . زۆرینەی چاودێران لەوباوەڕەدان کە شوێنە تورکمان نشینەکانی دەوروبەری موسڵ بە ئەو پلانە قۆزەونەی بەکار بێنێت و باشترین جێگاش بۆ ئەو مەبەستە بەکارهێنانی شاری تەلەعفەر و دەوروبەری و چەندین وردە شارۆچکە و دێهاتی تر بێت کە لەوێوە پلانە درێژخایەنەکەی جێبەجێ بکات، سەرەتا بە توانا و ئیماکنیاتی مادی خۆی و بیروعەقڵ و ڕەفتار و کردەوەی داعش و هێزە هاوپەیمانەکانی و، دواتر مەرجەکانی خۆی فەرز بکات لەسەر هەمووان لەوانەش پارتی دیموکراتی کوردستان و پاڵنانی بۆ هاوکاری لە شەرکردن دژی پەکەکە لە ئێپەراسیۆنێکی فراوانی گەورەی ئامادەکراودا . بۆ جێبەجێ کردنیئەو پیلانەی بە پاساوی بوونی هێزەکانی پەکەکە لەم ناوچانەوە تاوەکو تەنانەت دەیەوێت دەست درێژی بکاتە سەر قەندیلیش . لەو بارەوە پارتی چەند هاوکاری دەبێت، ئەمەش لەسەر مانەوەی بەرژەوەندیەکانی پارتی وەستاوە کە چەند وابەستەیی بە تورکیاوە دەمێنێت و دوور دەبێت لە لایەنە عیراقی و کوردستانیەکان، ئەمەش ڕۆژگار بەمان دەریدەخات .بەڵام پێویستە لەم بارەوە سەرەڕای ئەوەی هێزە کوردستانیەکان بەرپرسیارێتی خۆیان لە هێشتنەوەی پارتی لە بازنەی کوردستان بخەنەگەر و زیاتر پاڵ بە پارتیەوە بنێن کە لە ناوەندی عراقەوە نزیك بێت و پەیوەندیەکانیان ئاسایی بکەنەوە، هەر هیچ نەبێت بۆ زیاتر ملکەچ نەبون بۆ تورکیا و هاوکارری نەکردنی بۆ وەستان دژی بەرژەوەندیە باڵاکانی کورد، لەگەڵ قازانجە ئابوری و سیاسیەکان بۆ کوردستانی باشوریش لەم وەزعەیدا کە قەیرانی ئابووری جۆەی لەکوردستان بریوە .

بۆیە پێویستە لەسەر هەمووان لەم کاتەدا هەر هیچ نەبێت پارتی ناچار بکەن کە لە جێبەجێ کردنی پلانی (بی) ی تورکیا هاوکار نەبێت ئەویش بە :

*هەوڵدان بۆ نزیککردنەوەی لە لایەنە سیاسیەکانی کوردستان ومانەوەی لە روبەری کرودستانی و دورخستنەوەی لە ڕەفتاری پاشکێیەتی تەواو بۆ تورکیا و، بواردان بۆ هێشتنەوەی لەم پێگەیەی کە لە گرێژنە دەرنەچووە لە ڕەفتارەکانیداتاوەکو ئەم ساتەش .

* هەوڵدان و یارمەتیدانی بۆ نزیککردنەوە و ڕێککەوتنی لەگەڵ بەغدادا، بۆ دوورخستنەوەی لە تورکیا بە ڕادەیەك تاوەکو بەیەکجاری خۆی نەخاتە باوەشی و ، بۆ ئەوەی زیاتر ملکەچی داواکاری و فەرمانەکانی نەبێت و بە ئاسانی یارمەتی جێبەجێکردنی پیلانەکانی نەدات و خۆی لە پلانی (بی) ی تورکیا دوور بخاتەوە .

* لە پرسە نوخێیەکاندا بە شێوەیەك مامەڵەی لەگەڵدا بکرێت لە

پەستی خەی دەرنەچەت و، بەهەر جۆرێك بێت ناچارنەكرێت رەفتاری نابەجێ و هەڵەی گەورەتر و خیانەتی لە جۆری 31 ئاب دووبارە بكاتەوە .
هەوڵێكی هەمەگیر بدرێت بۆ نزیكبونەوەی لایەنە سەرەكیەكانی كوردستان، پارتی و یەكێتی و گۆران بۆ خستنەوەی دەسەڵاتی كوردستان بۆ سەر سكەی خۆی هەر هیچ نەبێت بەكەموكورتیەكانی پێشویەوە تاوەكو لەم قۆناغە بە سەلامەتی دەپەرینەوە، ئەمەش بە یارمەتی و نەرمی نواندنی گۆران و یەكگرتویی بەك بریاریی یەكێتی دەبێت لەم كاتەدا .
بۆیە لەم كاتەدا بە خوێندنەوەی پێشهاتەكان و مەرامە درندەییانەكانی تورکیا، ئەركی زۆر دەكەوێتە سەر سەرجەم هێزەكانی كوردستان بەسەرجەم بەشەكانیەوە بە تایبەتی هێزەكانی كوردستانی باشوور و پەكەكە و یەپەگە، كە چاو لە زۆر بەرژەوەندی بچوكی حزبی داخەن و ئەم قۆناغە و پێداویستیەكانی بخوێننەوە و بە لە خۆبردووی لەهەڵەی یەكتر خۆشبن كە گەورەییە بۆ هەر یەكەیان بەرژەوەدی میلەت بخاتە پێش بەرژەوەندیەكانی خۆیەوە بە كردەوە نەك تەنها بە لێدوان و بانگەشە، ئەگینا تەنها تورکیا و وڵاتانی داگیركەر قازانج دەكەن و بەس .